

Felsefi düşünce
nerede ortaya
çıktı?

Felsefe ne zaman
ortaya çıktı?

Felsefi
düşünce nasıl
ortaya çıktı?

❖ Tarihsel kaynaklar felsefe teriminin ilk kez yunan kültüründe kullanıldığını göstermektedir. Ancak bilgelik sevgisi anlamına gelen, bilginin bitmeyen arayışı ve bilme isteğinin sürekliliği olan felsefe, felsefenin terim olarak ortaya atılışından çok öncedir.

❖ Nerede insanlar görünenle yetinmemiş, bilmenin ötesine geçmek istemiş, mevcut bilgiden şüphe etmiş, özgürce sorup özgürce araştırmışsa felsefe orada var olmuştur.

❖ Felsefe insanın merak etme, öğrenme, düşünme, sorgulama ve anlama çabalarının ürünüdür. Ve bu çaba birbirine yakın zamanlarda dünyanın birçok medeniyetinde (mısır ,Mezopotamya, Çin, hint, iran) Karşımıza çıkar..

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

MEZOPOTAMYA

ÇİN

HİNT

MISIR

İRAN

02

03

04

01

05

FELSEFENİN ORTAYA
ÇIKIŞINI ETKİLEYEN
MEDENİYETLER

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

- ❖ **Mezopotamya iki nehir arasında kalan ülke anlamına gelir(fırat ve dicle nehirleri)**
- ❖ **Mezopotamya da yaşayan halklar Sümerler, Akadlar, Babiller, Asurlar gibi halklardır.**
- ❖ **Sümer uygarlığı yazı, dil, tıp, astronomi, matematik, din ve mitoloji gibi alanlarda öne çıkmıştır.**
- ❖ **Sulama sistemi kurarak düzenli sulamaya dayalı bir tarım geliştirmişler ve elde ettikleri tarım ürünlerini kil tabletlere kaydetmişlerdir.**
- ❖ **Sümerler, dört işlemi, çarpma ve bölme tablolarını bulmuşlardır. Daireyi 360 dereceye bölmüşlerdir. Ayı 30, yılı 360 gün olarak hesaplamışlar. Gece ve gündüzü 12'şer saate bölmüşler, bir yılı 12 ay olarak hesaplamışlardır. Güneş saatini icat etmişler, Ay ve Güneş tutulmasını hesaplamışlar.**
- ❖ **Babil uygarlığı ise matematik ve astronomide ilerlemeler kaydetmiştir. Yılın uzunluğunu sadece 4.5 dakika gibi küçük bir hata payı ile hesaplayabilmişlerdir. Her 18 yılda bir meydana gelen Ay tutulmalarını da öngörebilmişler.**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

MISIR UYGARLIĞI

- ❑ Herodot geometrinin Mısır'da doğmuş olduğunu belirtir. Bunun nedeni Nil nehrinin taşmasıyla su altında kalan arsaların sık sık ölçülmesi ihtiyacıdır.
- ❑ Mısırlılar takvimlerini Sirius yıldızına göre ayarlamışlardı. Böylece Nil'in taşma zamanını hesaplayabiliyorlardı. Mısır takvimine göre bir yıl 12 ay ve 365 gündен oluşmaktadır.
- ❑ Mısır uygarlığında Dini inanç nedeniyle ölülerin mumyalanması tıp alanının gelişmesini sağlamıştır. Mısır tıbbında hastalık, kötü ruhun vücuda yerleşmesi olarak yorumlanmış, iyileşmek için bu kötü ruhun kaçırılması gereğine inanılmıştır.

66

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

ÇİN UYGARLIĞI

Çin felsefesi M.Ö.6.yüzyıldan itibaren üç koldan gelişmiştir:1.Tao Öğretisi 2.Konfüçyüs Öğretisi 3.Çin Buda öğretisi

Uyum bu felsefenin en önemli özelliğidir. Uyumlu ve uzlaşmaya açık olmak, aşırılıklardan kaçınmak gerekir. Yin(negatif, gece,soğuk..) ile Yang(pozitif, erkek, sıcak..) arasındaki uyum sağlanmalıdır.

İnsan ve onun hayatı, Çin düşüncesinin temel konusudur. ,azla yetinme, ölçülü olşma, iç barış ve iç huzur insanın mutluluğunun temel öğeleridir. Bilmek için bilme çabası pek görülmezken insanın daha çok doğru davranış ve tutum geliştirmesi üzerinde durulur.

Çin felsefesi bilgi arayışından çok zihin yüceltilmesiyle ilgilenmiştir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

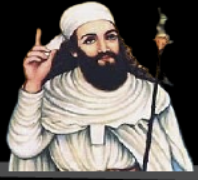
HİNT UYGARLIĞI

- Hint matematikçileri, günümüzde de kabul edilen 10 tabanlı sayı sistemini ve sıfır(0) rakamını bulmuşlardır.
- Hindistan'da felsefe, dinsel bir nitelik taşır. Hint düşünce sistemine göre dış görünüşün altındaki öz öğretilemez ve öğrenilemez. Kişi, kendi kurtuluşunu sağlayacak yolu, ancak kendi derin düşünmesiyle elde eder.(sezgi)
- Hint uygarlığında dini öğreti tarih süreci içinde üç şekilde ortaya çıkmıştır: Vedizm, Brahmanizm, Budizm. Bu metinlerde insan, yaşam, ruh ve varlık konuları ele alınmıştır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

İRAN MEDENİYETİ

- ✦ İnan'da Zerdüşt adlı bir bilge ilahi gerçeklik ve "Kötülük Problemi" konusunda oldukça geniş kapsamlı fikirler ileri sürmüştür.
- ✦ Zerdüşt, ikili(düalist) bir görüş ileri sürer. En büyük tanrı, aydınlığın ve iyiliğin yaratıcısı Ahura mazda'dır. bunun karşısında karanlıkların ve kötülüklerin yaratıcısı olan Ehrimen vardır.
- ✦ İkisi arasında sürekli çatışma vardır. Bu çatışma sonunda iyi kötüye, aydınlık karanlığa üstün gelecek ve dünyadaki ikilik son bulacaktır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Yapılan Bilimsel Çalışmalar Din ve Mitolojiden Ayrı Olmadığı İçin Gerçek Anlamda Bir Bilim Ve Felsefeden Bahsedemiyoruz. Bunları «felsefeye benzeyen düşünceler» diye adlandırabiliriz.

**PEKİ NEDEN?
Antik Yunanda Felsefeyi başlatıyoruz.**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Felsefenin antik yunanda doğmasını sağlayan şey; Akla dayalı sorulara akla dayalı cevapların verilme arayışıdır. Artık gök gürültüsünün nedenin tanrının kızması olarak değilde bir doğa olayı olduğu şeklinde akla ve gözleme dayalı açıklamalar yapılmıştır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Mısır ve Mezopotamya

Yunanlılardan önce mısır ve Mezopotamya'da ciddi bir bilimsel faaliyeti görüyoruz. Yalnız Mısır ve Mezopotamya'da bilim olgu toplama, pratik bilgi ve ihtiyaçlara cevap arama aşamasının ötesine geçip genellemelere ulaşma, kuramsal araştırmalar yapma biçimine dönüşmemiştir.

Hint Çin ve İran

Hint, Çin ve İran kültürlerinde azımsanmayacak bir felsefi düşünce geleneği yaratılmıştır. Ancak bu felsefi düşünce kendini mitolojik düşünce ve dinden soyutlayamamıştır.

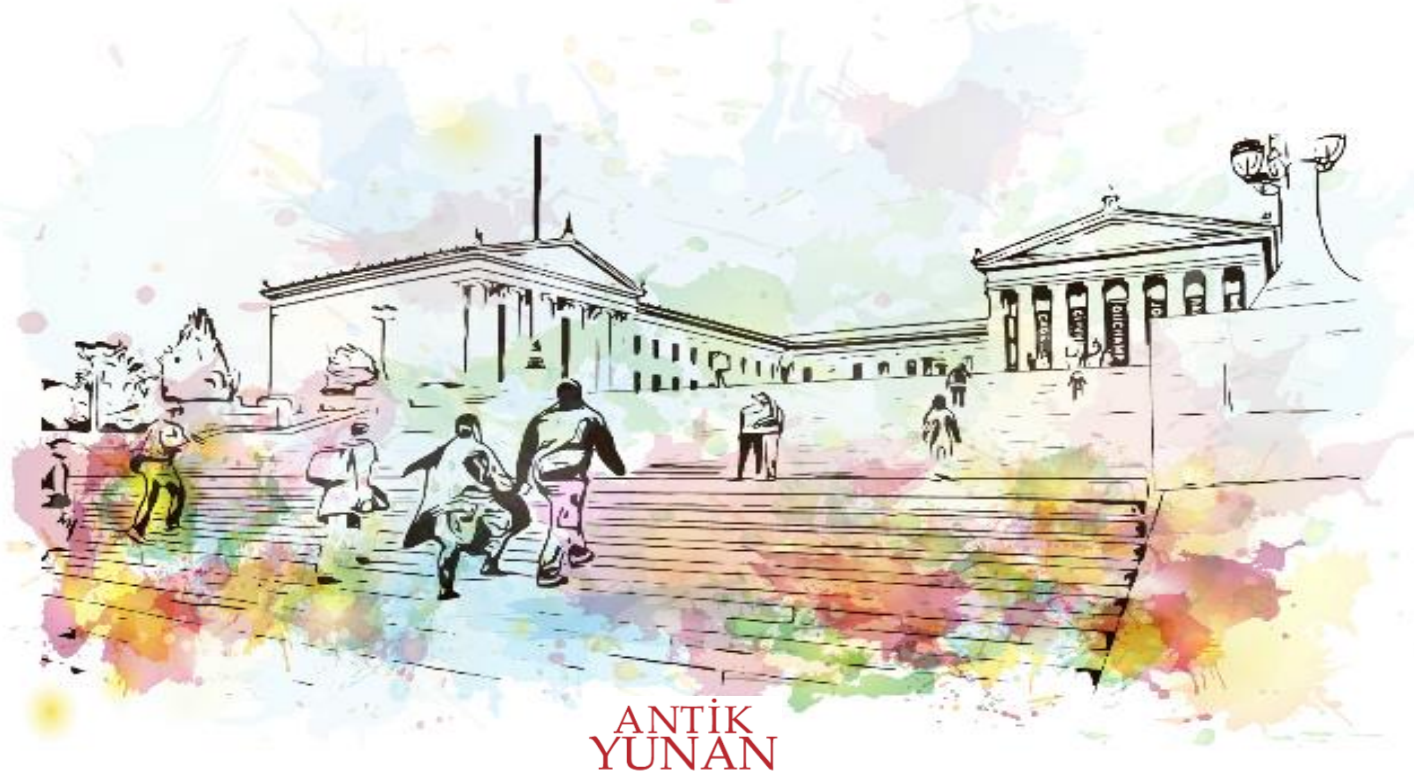
Antik Yunan

Oysa antik yunan medeniyeti bilime pratik kaygıdan uzak, anlamak ve merakını gidermek amacıyla yönelmiş, tek tek olgularla yetinmemiş, genel olana teoriye ulaşmıştır. Felsefeyi de mitolojik ve dinsel açıklamalardan bağımsız, akla dayalı bağımsız bir alan olarak algılamışlardır.

FELSEFE

TYT-AYT KAMPI

- ❖ Peki sadece bu neden mi antik yunan medeniyetinde felsefenin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Hayır. Birçok nedeni var onlar bir tanesi Örneğin kültürel etkileşim ve ticaret.
- ❖ Yunanlılar, Fenikelilerde alfabeyi biraz da teknoloji ve dini düşünceyi., mısırlılardan mimari düşünceler ve geometrinin temellerini, Babillerden astronomi, matematik ve yeni dinsel düşünceleri aldılar.

FELSEFE

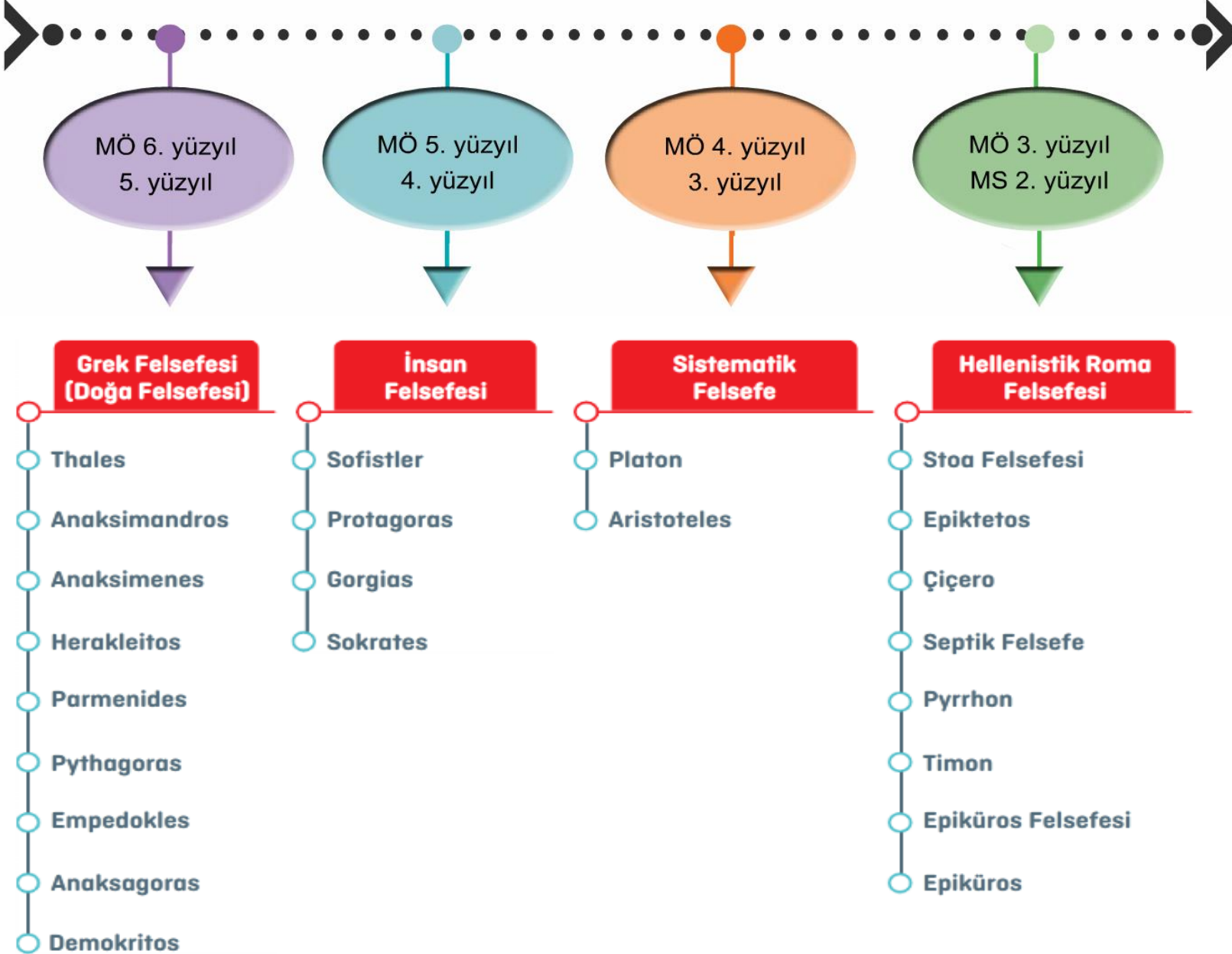
**TYT-AYT
KAMPI**

Felsefenin Antik Yunan'da doğmasına sağlayan faktörler

MÖ.6. YÜZYIL-MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ(İLKÇAĞ)

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

MÖ 6. YÜZYIL – MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ

DOĞA FELSEFESİ

Milet Okulu ile başlayan, doğanın ve varlığın incelenmesi konusunu içeren felsefe dönemidir. Bu kapsamda yer alan filozoflar felsefi ilgilerini doğa üzerinde yoğunlaştırmış ve daha çok ilk neden ve değişim problemi üzerinde felsefi üretim yapmışlardır.

İNSAN FELSEFESİ

MÖ 5. yüzyıldan itibaren felsefi ilginin doğadan insan yaşamını ilgilendiren sorunlar üzerine dönmesinin sonucu olarak bilgi, etik ve siyaset üzerine felsefe yapılmıştır. Bu dönem Sofistler ve Sokrates ile anılmaktadır.

SİSTEMATİK (KLASİK) FELSEFE

Platon ve Aristoteles ile anılan sistematik felsefe, söz konusu filozofların felsefenin inceleme alanını genişlettikleri, temel bir fikri felsefenin farklı alanlarında ayrı ayrı temellendirmek yoluyla sistem kurmaya yöneldikleri gözlenir.

HELENİSTİK-ROMA FELSEFESİ

Helenistik felsefe, yunan kültür ve düşüncesi ile doğunun dini düşüncelerinin karışıp birleşmesinde oluşan bir felsefedir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

İLKÇAĞ FELSEFESİ

İLK NEDEN

PROBLEMİ

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

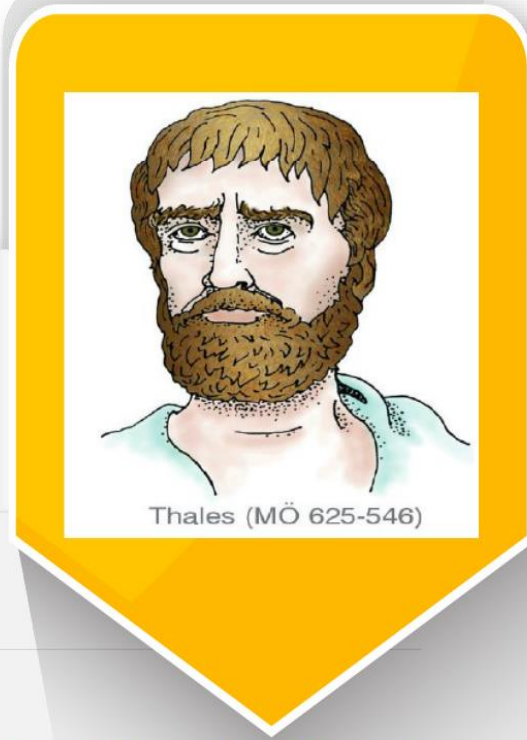
THALES

İlk defa doğayı doğanın diliyle anlatması, mitolojik açıklamalardan sıyrılarak akılla, kendi gözlemleriyle açıklaması onu felsefenin kurucusu dđđer bir ifadeyle babası yapmıştır.

“

- o İyonya okulunun ve doęa felsefesinin kurucusu, dűřünce tarihinin ilk filozofudur.
- o Matematik ve astronomi alanlarında önemli çalışmalar yapmış hatta gűneř tutulmasını önceden saptadığı söylenmektedir.
 - Bir yılın 365 gűn olduęunu hesaplamıř
 - Ay işığının kaynağının gűneř olduğunu belirtmiştir
- o Ona gűre evrenin ilk nedeni (arkhesi), sudur.
- o Su; varlıkların tűműnűn nedeni, ilk maddesidir.
- o Deęiřen her řeyde deęiřmeden varlıęını sűrdűrendir. Evrendeki çokluęun temelindeki birliktir. Suyun soęuduęunda buz, ısındıęında ise buhar olması suyun tűm varlıklarda farklı biçimlerde var olduęunu gűsterir. Depremler bile suyun dalgalanmasından ve çalkalanmasından oluřur.

”

Thales (MÖ 625-546)

THALES

ARKHESİ SU

FELSEFE

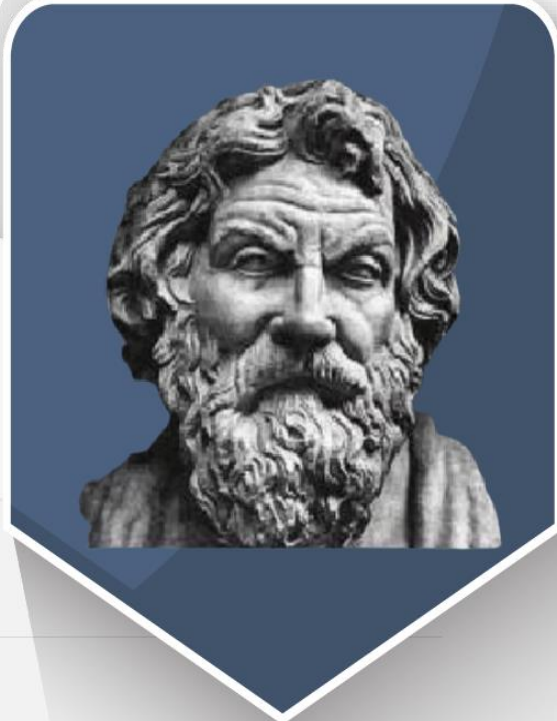
TYT-AYT KAMPI

“

- ✓ Güneş saatini bulduğu ve ilk haritayı çizdiği söylenir.
- ✓ Dünyanın silindir yuvarlak olduğunu ve boşlukta durduğunu savunmuştur.
- ✓ Anaksimandros göre, gözlerimizin önünde duran çoğulluk ve çeşitlilik, kendisi sınırlı ve belirli olan bir maddeden gelmiş olamaz.
- ✓ Bu nedenle Anaksimandros sınırsız ve belirsiz anlamına gelen “aperon”u herşeyin kaynağı olarak görür.

”

ANAKSİMANDROS**ARKHESİ
APERION****FELSEFE****TYT-AYT
KAMPI**

“

- ❖ İnsanın ve diğer canlıların nefes alışından, nefes aldığı sürece yaşadığı gözleminden yola çıkan Anaksimenes, arke olarak havayı işaret etmiştir.
- ❖ Ona göre hava evrene canlılığını veren ilk maddedir
- ❖ Anaksimenes birlikten çokluğa geçişi açıklarken havadaki sıkışma ve seyrekleşme kavramlarına başvurur. Hava seyrekleştiği zaman ateş, sıkıştığı zaman da rüzgar, bulut, su ve toprak haline gelir.
- ❖ Ona göre hava(soluk) olan ruhumuz bizi nasıl ayakta tutuyorsa havada evreninin bütününe sarıp onu ayakta tutar.

”

ANAKSİMENES**ARKHESİ
HAVA****FELSEFE****TYT-AYT
KAMPI**

“

- ❖ Herakleitos'a göre "arkhe" ateştir. İlk madde olarak ateşi seçmesinin nedeni sürekli değişim ve oluşum anlayışının bir ürünüdür. Çünkü ateş harekettir.
- ❖ Heraklitos göre her şey akar, hiçbir şey kalıcı değildir. Bu yüzden aynı ırmakta iki kez yıkanamayız.
- ❖ Heraklitos göre evrende kalıcılık ve durağanlık yoktur. Her şey değişmektedir ve bu değişim döngüseldir.
- ❖ Değişmeyen tek değişimin kendisidir. Her şey karşıtıyla vardır ve kaçınılmaz olarak karşıtına dönüşecektir.

”

HERAKLEİTOS

**ARKHESİ
ATEŞ**

FELSEFE

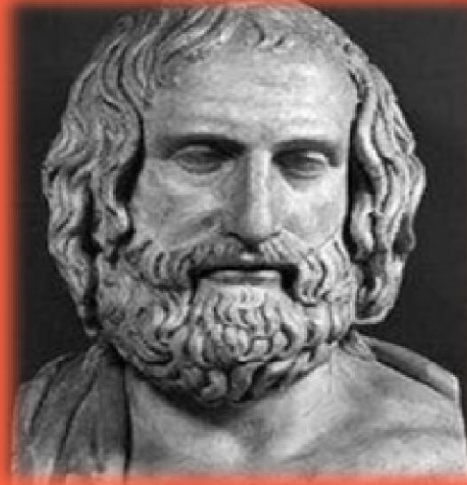
**TYT-AYT
KAMPI**

“

- ❖ Ona göre varlığın temelinde dört ana madde vardır. Bunlar: toprak, su, hava, ateştir.
- ❖ Dört ana madde değişmezdir. Değişme bu dört ana maddenin karışımından meydana gelir. Doğadaki her şey su, hava, toprak ve ateşin değişik oranlarda karışımından meydana gelir.
- ❖ Evrendeki bütün gelişme hareket ettiren iki ayrı kuvvet(sevgi ve nefret) arasındaki savaştan doğmuştur.
- ❖ Bu savaşta sevgi egemen olursa her şey birlik içinde olur, nefret egemen olursa öğeler birbirinden ayrılır.

”

EMPEDOKLES

ARKHESİ

SU, HAVA

TOPRAK, ATEŞ

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

EMPEDOKLES'İN DÖRT NEDENİ

FELSEFE

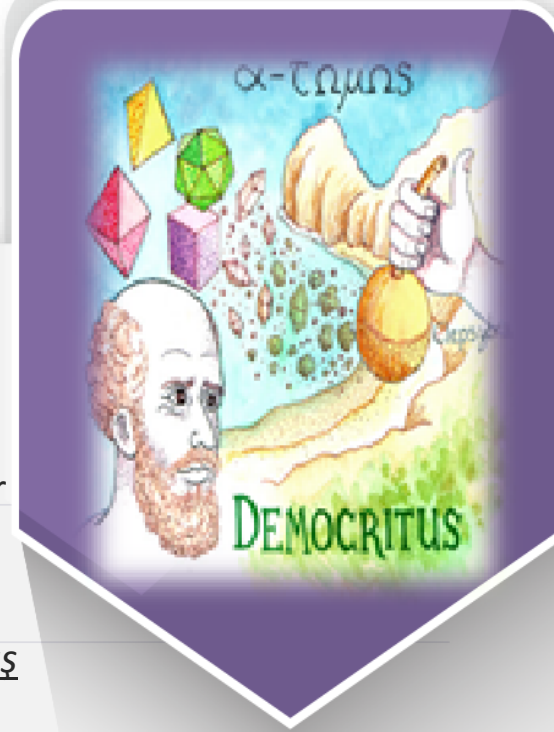
**TYT-AYT
KAMPI**

“

- ❑ Demokritos'a göre arkhe, atom'dur. Atomlar sonsuz, değişmeyen, boşluksuz ve yer kaplayan özelliktedir. Atomlar ezeli ve edebi gerçekliklerdir.
- ❑ Atomlar sadece sayıca değil şekil bakımından sonsuzdurlar. Atomlar boşluk içinde değişik şekillerde bir araya gelirler. Dış dünyada nesnelere bu farklı şekil ve büyüklükteki atomların birleşmesi sonucu ortaya çıkar.
- ❑ Boş mekanlar içinde yayılmış olan atomlar sürekli hareket halinde olup, onların hareketleri birtakım çarpışmalara yol açar. Bu çarpışmalar iki yönlü sonuç doğurur. Birbirlerine hiçbir şekilde uymayan atomlar çarpışınca birbirlerinden uzaklaşırlar veya birbirlerine uyan şekiller, birbirlerine denk düşen atomlar çarpınca birleşip birleşik cisimleri meydana getirirler.

”

DEMOKRİTOS

ARKHESİ ATOM

FELSEFE

TYT-AYT KAMPI

MSÜ-2020

?

?

Bu parçada dile getirilen görüş aşağıdaki filozoflardan hangisine ait olabilir?

- A) Aristoteles B) Spinoza
C) Demokritos
D) Husserl E) Farabi

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

“

- Anaksagoras göre ana madde tohumdur. Nesnelerde bu tohumların hepsinden birer parça bulunur, nesnelere kendilerinde ağır basan tohumların çeşidine göre nitelik kazanır. Görme yetimiz kaba ve yetersiz olduğundan bizler baktığımız maddelerdeki parçacıklardan hangisi ağır basarsa o maddeyi o parçacık ismi ile çağırırız.
- Yani vücudumuzdaki her bir hücrede her şeyden bir şey bulmak mümkündür.
- Oluşumun düzenini sağlayan da düşünsel bir ilke olan nousdur. *Nous* tohumlarının birbirleriyle karışması ve birbirlerinden ayrılmasına neden olan hareket ettirici kuvvettir.
- Varlıkların en son parçaları yoktur, sonsuza kadar bölünebilirler. Hem sayı bakımından sonsuzdurlar hem de küçüklük bakımından. Evrende hiçbir şey saf halde bulunmaz

”

ANAKSAGORAS**ARKHESİ
TOHUM****FELSEFE****TYT-AYT
KAMPI**

İlk neden (varlık, ana madde, arkhe) Nedir?

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

**ÇIKMIŞ
SORULAR**

MSÜ-2022

?

?

Bu parçada ilk filozofların
tartıştığı temel konu
aşağıdakilerden hangisidir?

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

NOT:

Doğa filozoflarının doğa üzerine olan araştırmaları, laboratuvar deneyi şeklinde değildir; daha çok kendi gözlem ve deneyimleriyle akla dayalı spekülatif (kurgusal) düşünce deneylerinden oluşur.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

İlkçağ Felsefesi

DEĞİŞİM PROBLEMİ

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

İçinde yaşadığımız evrenin ve evrendeki varlıkların değişip değişmediği

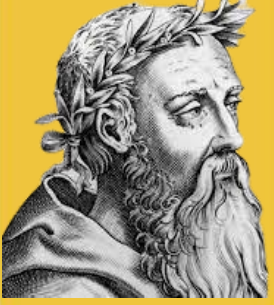
Gözlemlenen değişimlerin görünüş mü yoksa gerçeklik mi olduğu doğa felsefesinden sonraki en önemli tartışma konusu olmuştur.

Her Şey Değişim İçinde Midir?
Yoksa Sabit Ve Değişmez Midir?

FELSEFE

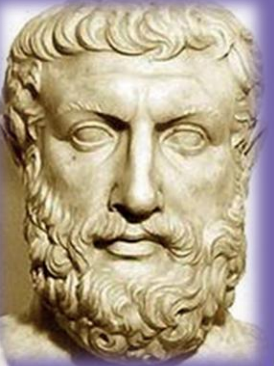
**TYT-AYT
KAMPI**

Herakleitos

- Herakleitos'a göre her şey değişir. Değişmeyen tek bir şey varsa o değişimin kendisidir.
- Bir nehirde iki defa yıkanamaz.
- Kalıcı şeyler varmış kanısına kapılmamız, değişmenin kurlsız değil de belli bir düzene, belli bir ölçü ve yasaya göre olmasındandır. Bu yasa logostur.
- Evrende karşıt şeylerin sonu gelmez bir savaşı vardır. soğuk sıcığa, nemli olan kuruya, genç yaşlılar dönüşür. Bu karşıtlıklar uyum içindedir. Bunu sağlayanda logostur. Savaş kötü bir şey değildir. Doğurgandır, yaratıcıdır verimlidir.

Parmenides

- Ona göre evrende hiçbir şey değişmez. varlık; ezeli-ebedi, bölünemez, boşluk içermeyen ve hareketsiz olandır.
- Varlık aldatıcı olarak çokluk olarak görünse de asıl olarak varlık "Bir Olan"dır.
- Gerçeklik, yani varlık; mutlak anlamda Bir'dir, kalıcıdır, süreklidir, yaratılmamıştır, yok edilemez; o ezeli ve ebedidir; onda hareket ve değişme yoktur.
- Duyular yanıltıcıdır. Var olan düşünce ile kavranır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

**DOĞA
FELSEFESİNİN
GENEL
ÖZELLİKLERİ**

01 Evrenin varoluş sorunu ele alınmıştır. yani "ontoloji" sorunu ile ilgilenmiştir..

02 Evrenin ilk unsuru, ilk ana maddesi(ARKHE) nedir, soruna yanıt aranmıştır.

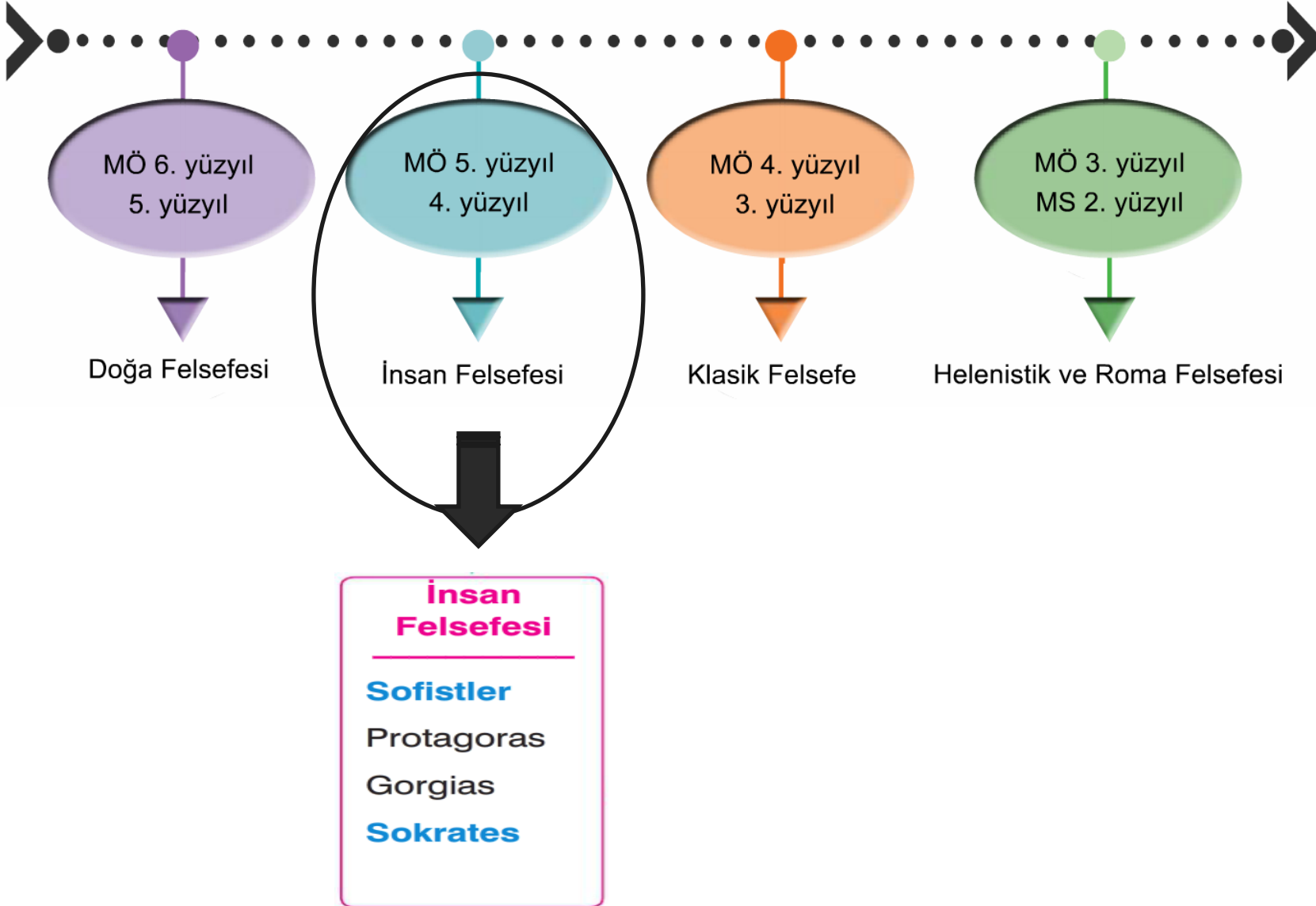
04 Doğayı oluşturan ilk sebebi maddi olarak gösterdiklerinden "materyalist" olarak değerlendirilir.

06 Varlık problemine sırasıyla görünüş-gerçeklik, çokluk -birlik, değişme-kalıcılık ekseninde çözüm getirilmeye çalışılmıştır.

05 Mitolojiye tepki olarak doğmuş. Akla, mantığa dayalı ve eleştireldir.

03 Bir görünüş-gerçeklik ayırımının yapıldığı dönemdir. ve görünüş arkasında bir keyfiliğin değil düzenli bir yapının var olduğuna inanılmıştır.

MÖ.6. YÜZYIL-MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ(İLKÇAĞ)

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

- ❖ MÖ 5. yüzyılın ortalarında, antik Yunanda büyük bir felsefi dönüşüm yaşanır. Varlık ve gerçeklik üzerine olan felsefi çalışmaların merkezinde artık «insan» vardır.
- ❖ Felsefi sorular da kozmoloji ve ontoloji ile ilgili sorunlardan insan yaşamı ve eylemleriyle ilgili sorulara doğru kaymıştır. Filozofların ilgileri de retorik etik ve siyaset felsefesine çevrilmiştir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

- ❖ Peki bu konu ve ilgi değişimin nedeni nedir? Yaşanan bu değişimin hem felsefi hem de politik ve sosyal nedenleri vardır.
- ❖ Felsefi nedenleri doğa felsefesinin iflas etmesi, tıkanması, filozofların kaşıt görüşlerinin yanından çelişik görüşler öne sürmeleri ve bir sonuca varılamaması gibi nedenler sayılabilir.
- ❖ Sosyal ve politik nedenleri olarak ta bu dönemde yaşanan savaşları, kıtlıkları, salgın hastalıkları, yönetimde yaşanan çalkantılı sorunları ve toplumda artan sorunları gösterebiliriz.

- ❖ İşte bu nedenlerde ötürü felsefe yönünü evrenden insana döndürmüştür. Bu dönemde karşımıza çıkan kişiler sofistler ve Sokrates'tir.

THE SOPHISTS

PROTAGORAS

HIPPIAS

GORGIAS

Sofist kelimesi yunanca (bilge, becerikli, zeki) sözcüğünden türetilen sophistes'ten gelir. Öğretmeyi ve öğrenmeyi meslek edinen kişileri belirtmek için kullanılır. Sofistler M.Ö. 5 yüzyılda para karşılığında felsefe öğreten gezgin öğretmenlerdir.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

SOFİSTLER

Etik, siyasal ve toplumsal sorunlar üzerinde durmuşlardır. Sofistlerin en belirgin özellikleri hemen her şeye karşı geliştirmiş oldukları eleştirel tavidir.(felsefe, gelenek, görenek, din)

SOFİSTLER

Mutlak ve değişmez bir hakikat yoktur. Bilgi ve hakikat bireyin algılarına, toplumsal, kültürel ve kişisel eğilimlerine görelidir.

SOFİSTLER

Her şey görelidir. Bilgi genel bir doğrulukla değil işe yararlıkla ölçülecektir. Yani daha yararlı olan bilgi doğru daha yararlı bilgiye sahip olan bilgilidir.

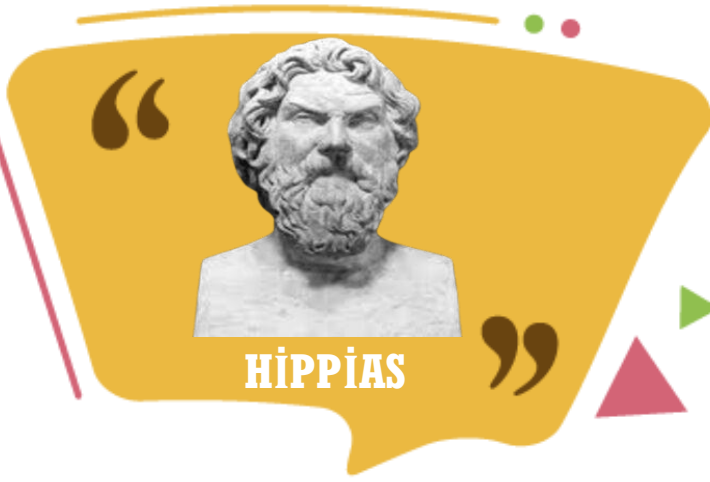
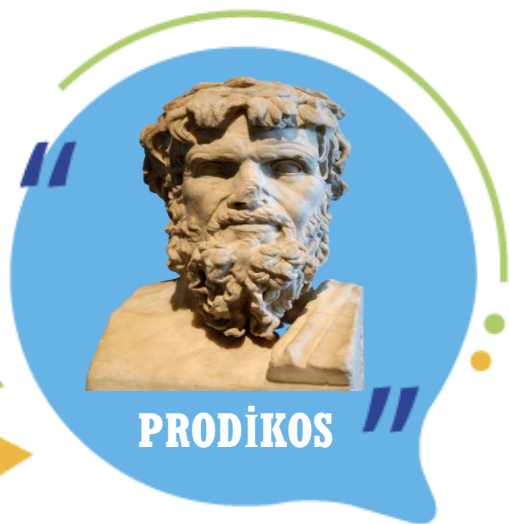
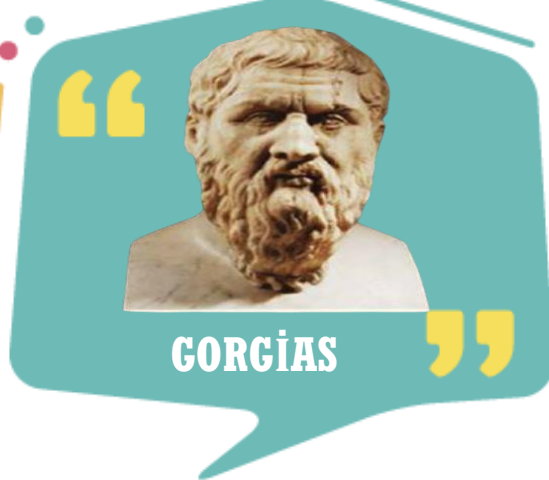
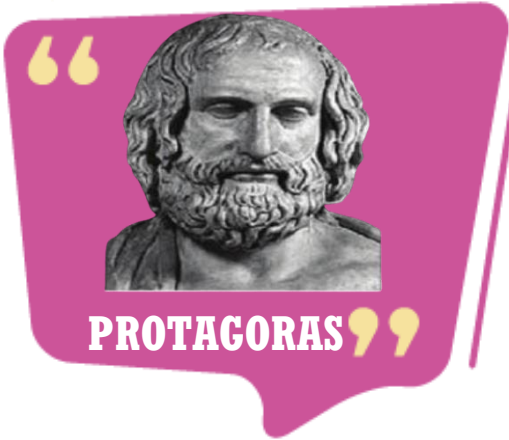
SOFİSTLER

Göreceli yaklaşımları her alanda olduğu gibi ahlak alanında da devam etmiş iyi ve kötü gibi yargıların kişiden kişiye değişebileceğini ifade ettikleri için evrensel ahlak yasasına yoktur.

FELSEFE

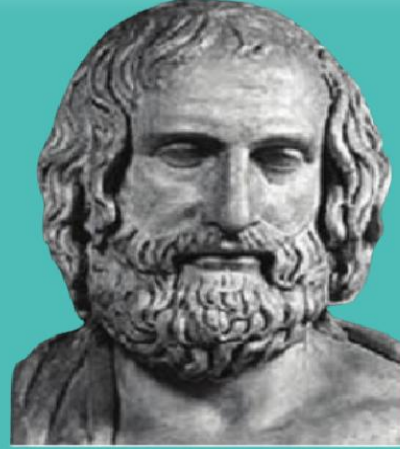
TYT-AYT KAMPI

SOFİST FİLOZOFLAR

PROTAGORAS

Protagoras göre bilgi kişiden kişiye değiştiğin için genel geçer bir bilgi olamaz. Fayda sağlayan bilgi doğrudur.

“İnsan her şeyin ölçüsüdür, var olanların varlıklarının da, var olmayanların var olmadıklarının da.”

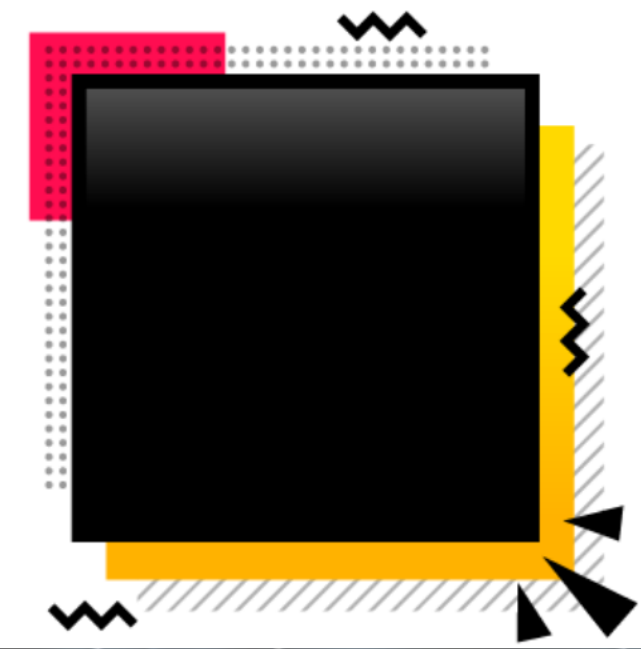
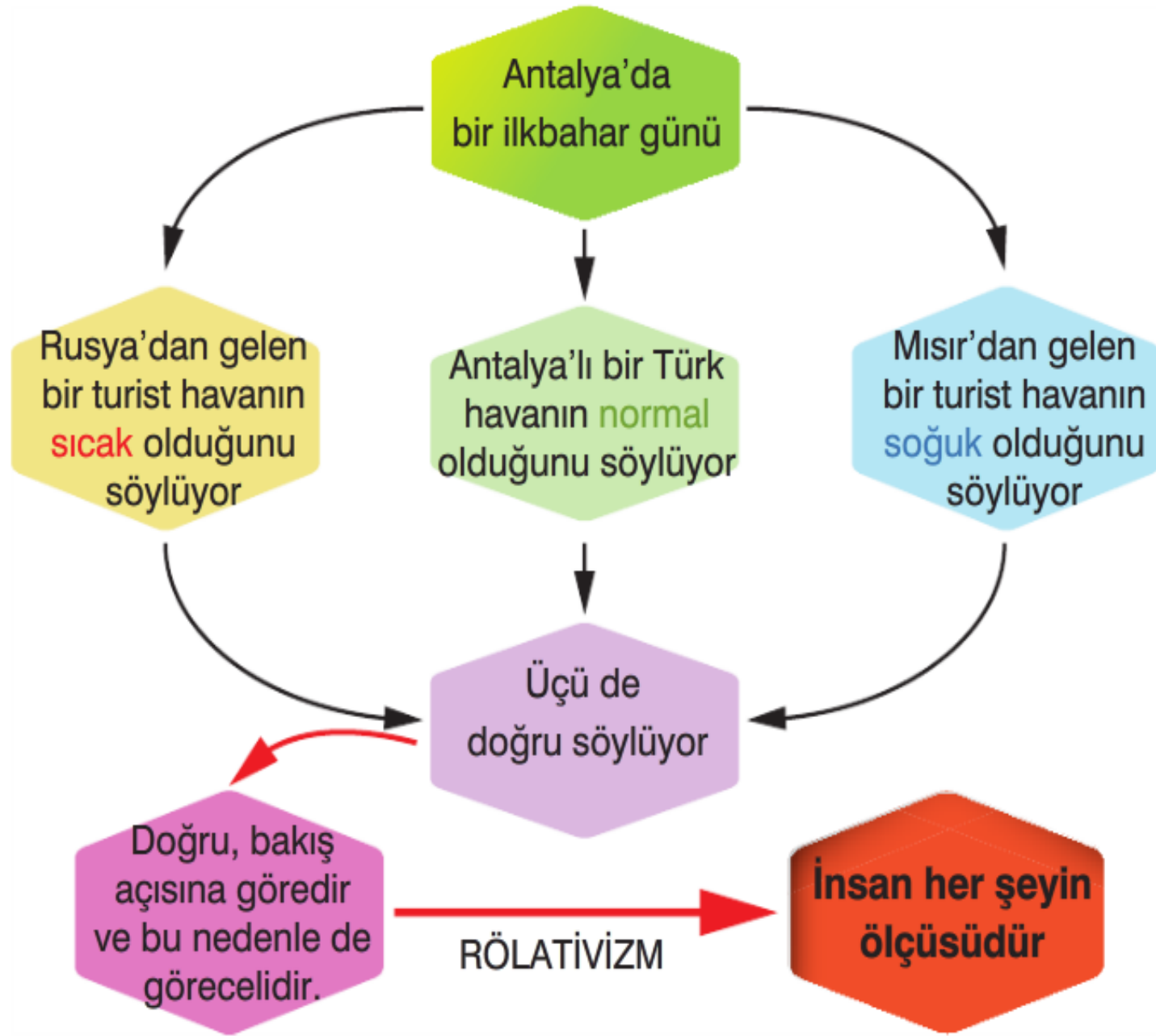
“Bir şey insana nasıl görünüyorsa öyledir.”

“Rüzgar, üşüyen için soğuktur, üşümeyen içinse soğuk değildir.”

PROTAGORAS

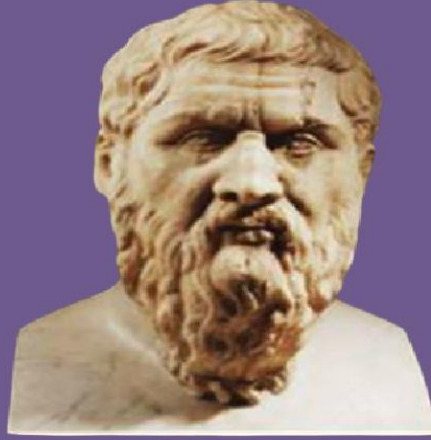
FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

GORGİAS

Gorgias göre asıl gerçeği, var olanı bilemeyiz. Bu görüşünü de desteklemek için şu ünlü sözünü söyler ve temellendirir.

“Bir şey yoktur.
Bir şey olsaydı da, bilemezdik.
Bilseydik de, başkalarına bildiremezdik.”

GORGİAS

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

02

Bilgisel ve Ahlaksal RÖlativizm anlayışın sahipler.

01

Eleştirel ve kuşkucu bir anlayışa sahiptirler.

Pragmatistler (kişiyeye yararlı olan doğrudur.)

FELSEFE

TYT-AYT

KAMPI

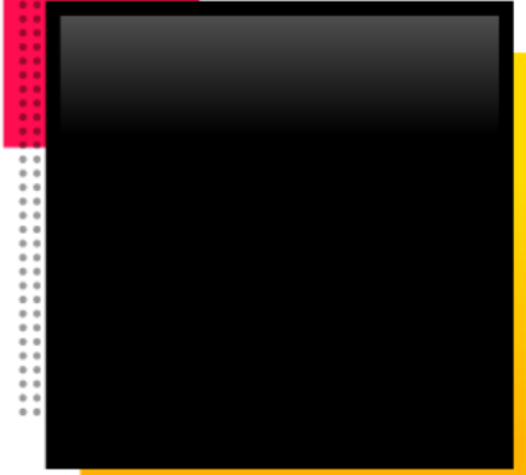
SOFİSTLERİN GÖRÜŞLERİNİ GENEL OLARAK ŞÖYLE ÖZETLEYEBİLİRİZ.

**SOKRATES'İN
HAYATI VE FELSEFESİ**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

SOKRATES'İN HAYATI

- Sokrates Atina da doğmuş ilk yunan filozofudur. Bir şey yazmamıştır. Felsefesini sözlü olarak yaymıştır. Bir okulu yoktur. Ama çevresinde büyük bir hayranlar kalabalığı toplanmıştı. Sokrates ortalıkta, çarşı pazarda dolaşır karşısına çıkanlarla konuşmaya çalışırdı. Bunu da insanları, hayatlarının anlam ve amaçları bakımından düşünmeye, aydınlatmaya kımıldatmak onlarda bu isteği uyandırmak için yapardı.
- Sokrates eşsiz bir sokak filozofu resmini çizerek sorularını ve eleştirisini sadece Yunanlı sade vatandaşa değil, aynı zaman demokrasinin mevcut budala önderlerine de yöneltti. Sokrates'in sorgulama ve eleştirisinden rahatsız olan liderler, onu "gençleri baştan çıkarmak ve kentin tanrılarına inanmayıp yeni tanrılar icat etmek" gibi düzmece bir suçlamayla mahkemeye verdiler.
- Sokrates savunmasında gençleri baştan çıkarmak ve kentin tanrılarına inanmayıp yeni tanrılar icat etmek bir yana, insanlara, tanrının mesajı uyarınca, önce bilgisizliklerini, sonra da ilkeli yaşamaları, ruhlarına gerekli özeni göstermeleri gerektiğini göstermek amacıyla felsefe yaptığını dile getiren Sokrates'in savunması, beş yüz kişiden oluşan jüriyi memnun etmedi ve Sokrates iki yüz yirmiye karşı iki yüz seksen oyla suçlu bulundu ve idam edildi.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Sokrates'in Savunması

- Sokrates, 70 yaşında halk dininin (mitoloji, politeizm) boş inançlarına bağlı olmadığı için, tanrılar için yakışsız tasavvurların ortadan kalkmasını istediği için dinsizlikle suçlanmış ve idam edilmiştir.
- Sokrates "Devletin Tanrı'larını tanımadığı" ve "Gençlerin düşüncelerini bozduğu" gerekçeleriyle beşyüz kişilik mahkeme jürüsünün yansından fazlası tarafından suçlu bulundu ve ölüme mahkum edilmiştir.
- "Sokrates'in savunması" kendisinin yazılı olarak bıraktığı bir belge değildir. Olaydan yıllar sonra, Platon'un aklında kalanları derlemesiyle ortaya çıkmıştır. Bu savunmasıyla ahlakın kurucusu kabul edilmektedir.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

SOKRATES SOFİST BİR FİLOZOF MUDUR?

**DEĞİLDİR.
ÇÜNKÜ**

Sofistler pragmatisttir. para karşılığına dersler veriyorlardı. ama Sokrates para karşılığında ders vermemiş gençlere ahlaklı-yaşam sürmenin yollarını anlatıyordu.

**DEĞİLDİR.
ÇÜNKÜ**

Sofistler relativist iken Sokrates rasyonalisttir ve relativizme karşıdır.

**DEĞİLDİR.
ÇÜNKÜ**

Sofistlere göre evrensel ahlak yasası yoktur. Sokrates göre evrensel ahlak yasası vardır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

SOKRATES'İN BİLGİ GÖRÜŞÜ

Ona göre herkes için kesin ve genel-geçer doğru bilgi mümkündür.

Kesin bilgiye akıl yoluyla ulaşabiliriz.(Rasyonalisttir)

İki tür bilgi vardır episteme ve doxa

İnsan zihni doğuştan bilgiye sahiptir. Biz sadece daha sonra hatırlarız.

Uyku halindeki bilgileri diyalog yöntemiyle açığa çıkarır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

- ❖ Sokrates'e göre, iki tür bilgi vardır; biri, duyularla elde edilen ve genel geçer olmayan sanılar (doksa), diğeri, salt aklın ürünü olan genel geçer -mutlak- bilgilerdir (episteme).
- ❖ Sokrates'e göre, mutlak bilgi insan aklında doğuştan vardır. Bu bilgiler, sorgulama yoluyla insanın düşündürülmesi sonucu ortaya çıkarılabilir. "Sorgulanmamış hayat yaşamaya değmez." diyen Sokrates, eleştiri ve sorgulamayı felsefi bir yöntem olarak kullanır. Bu yöntem, insanda doğuştan var olan bilgiyi açığa çıkarmayı amaç edinen; soru sorma, ironi (alaya alma), maiotik (doğurtma) şeklinde üç aşamadan oluşan, günümüzde "Sokratik Yöntem" denilen bir yöntemdir.

Sokratik Yöntem

SORU SORMA

"Bildiğim tek şey, hiçbir şey bilmediğimdir" diyerek alçak gönüllü bir tavır içinde, kendisinin hiçbir şey bilmediği gerekçesiyle, karşıdakine sorular yöneltir.

İRONİ

Sorulara aldığı cevaplarla, karşıdakinin düşüncelerinin gelişigüzel, baştan savma, temelsiz olduğunu kanıtlayıp, bir şeyler bildiğini sanan o kişiye aslında hiçbir şey bilmediğini alaylı bir şekilde gösterir.

MAİOTİK

Sorularına devam ederek, sorguladığı kişinin ruhunda uyku halinde bulunan düşünceleri bir ebe gibi doğurarak, onun doğru düşünceye ulaşmasına yardımcı olur.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Sokratik yöntemle
Sokrates okuma
yazma bilmeyen bir
köleye geometri
problemini
çözdürmüştür,

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

ÇIKMIŞ SORULAR

TYT-2022

?

?

Bu parçadan Sokrates ile ilgili
aşağıdaki yargıların hangisine
ulaşamaz?

Parçada-Sokrates'in bilgi görüşü
anlatılmış

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

SOKRATES'İN AHLAK ANLAYIŞI

Sokrates'e göre ahlaki eylemin amacı mutluluktur. Mutluluğun kaynağı da bilgidir.

Sokrates'e göre «Doğruyu bilen, doğru davranır.»

Bilgi doğru eyleme, bilgisizlik ise kötü eyleme götürür. Hiç kimse bilerek kötülük yapmaz; kötülüğün kaynağı bilgisizlik yani cahilliktir.

Bilgi erdemdir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

ÇIKMIŞ SORULAR

MSÜ-2022

?

?

SORU

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

PARÇA

Parçada- Sokrates'in ahlak görüşleri anlatılmış

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Sokrates, iyi ve kötü olan şeylerin göreceli (rölativizm) ve öznel olduğunu savunan Sofistlere karşı çıkararak; bireylere yaşamlarında onlara yol gösterecek nesnel ahlaki standartlar, erdemler olduğunu savunmuştur.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

**ÇIKMIŞ
SORULAR**

AYT-2020

?

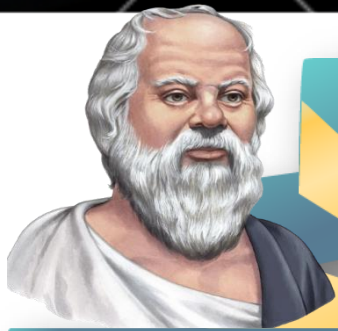
?

Bu parçadan Sokrates'in ahlak anlayışıyla ilgili aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

SOKRATES'İN SÖZLERİ

KENDİNİ BİL!

Bildiğim Tek Şey Hiçbir
Şey Bilmediğimdir.

Sorgulanmamış hayat
yaşanmaya değer.

Bir şeyleri değiştirmek isteyen insan önce
kendisinden başlamalıdır.

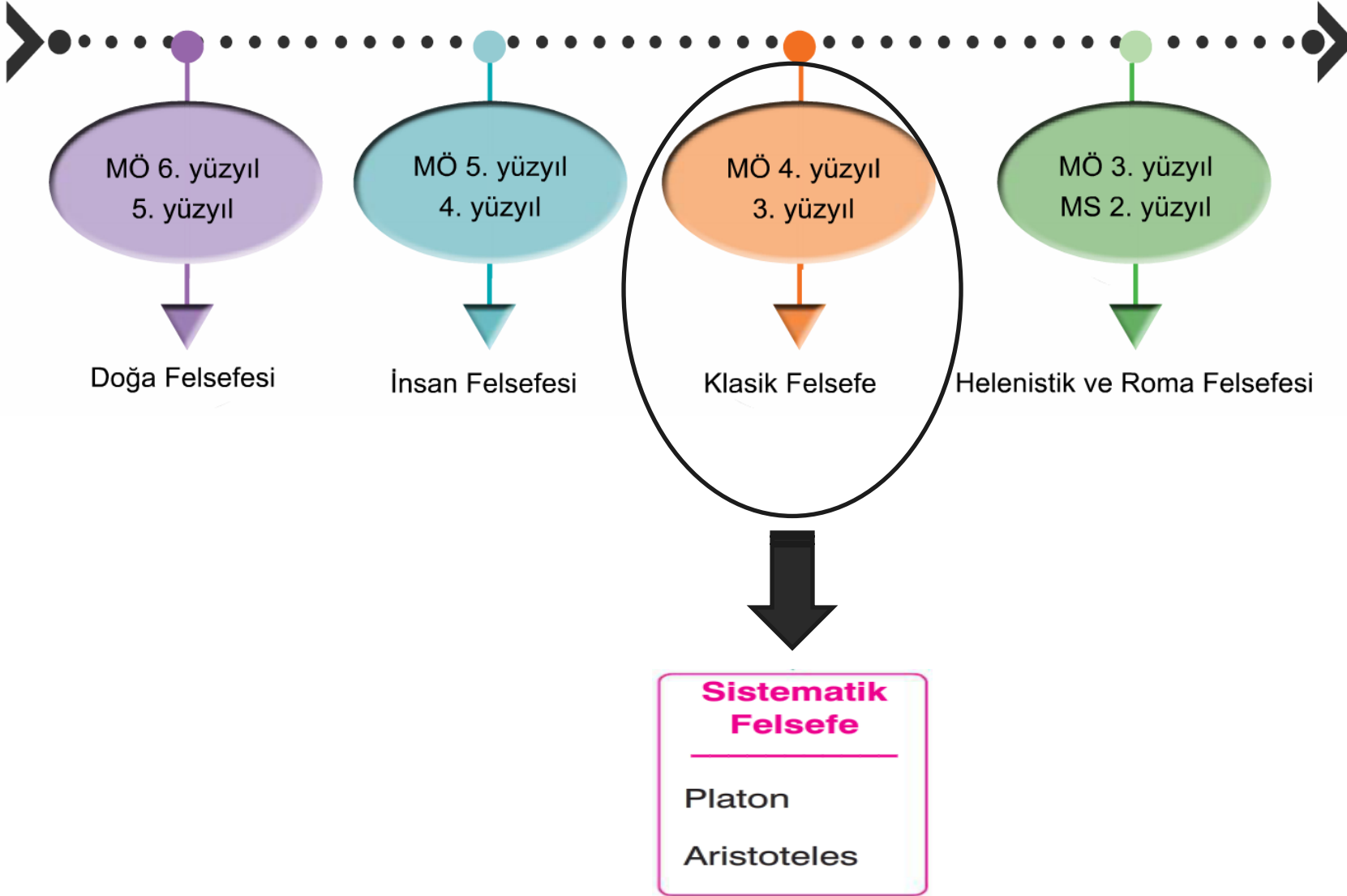
Kimseye hiçbir şey öğretemem, sadece
onların düşüncelerini sağlayabilirim

Cahil insan kendi kendinin bile düşmanıdır;
başkasına dost olması nasıl beklenir.

FELSEFE

TYT-AYT KAMPI

MÖ.6. YÜZYIL-MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ(İLKÇAĞ)

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

SİSTEMATİK FELSEFE

Platon Aristo'nun görüşlerinin egemen olduğu ve bu filozofların hemen her konuyu araştırıp bütüncül ve sistemli olarak görüşlerini ortaya koydukları bir dönemdir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

“ PLATON’UN
HAYATI
VE
FELSEFESİ ”

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

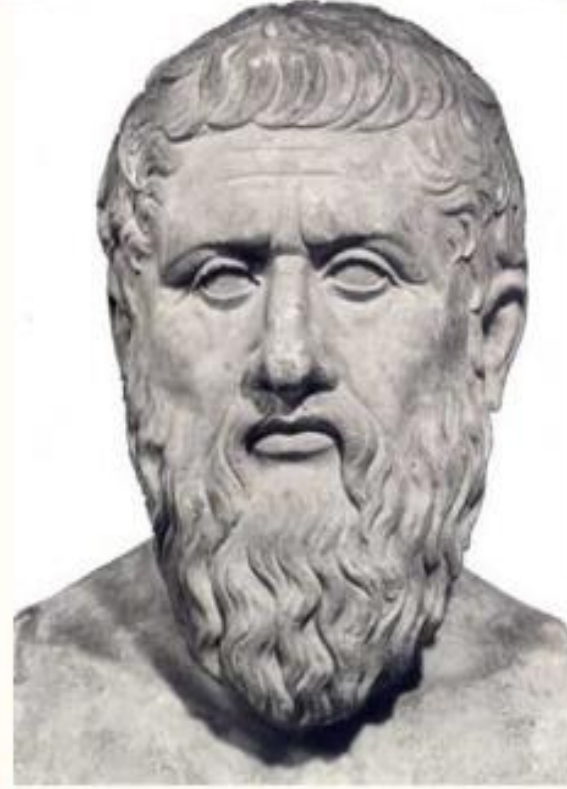
- ❖ MÖ 427 yılında doğan platon, aristokrat bir aileden geliyordu. Hayatının ilk yarısı itibariyle hep politik bir kariyere hazırlanmıştı fakat hocası Sokrates idam edilince, siyasete girmekten tamamen vazgeçmiştir. Atina da Akademi'yi açar ve dönemin bütün seçkin bilim adamlarını, filozoflarını toplayarak felsefeyle uğraştı.
- ❖ Akademi dışında olanların yararlanabilmeleri için otuz kadar felsefe eser kaleme aldı.
- ❖ Bu eserler diyalog tarzında yazılmıştır. Diyaloglardaki baş aktör çoğunlukla Sokrates'tir. Sokrates insanlarla görüşlerini tartışır ve onların görüşlerindeki tutarsızlıkları ortaya koyar.
- ❖ Platonun asıl adı Aristokles'tir. Geniş omuzları ve atletik yapısı nedeniyle, Yunanca Platon (geniş göğüslü) lakabı ile anıldı. islam dünyasında da eflatun olarak tanındı.

➤ Platon'un mutlak ve değişmez olan ile "değişen" arasındaki ilişkiyle ilgilendiğini söyleyebiliriz.

➤ Platon'un tüm görüşlerinin kaynağı idealer kuramıdır. yani varlık, bilgi, sanat, siyaset ve ahlak görüşleri bu kuram üzerine inşa edilmiştir.

➤ PEKİ NEDİR BU İDEALAR?

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

İDEALAR

idealar duyusal dünyada kopya yada suretlerini gördüğümüz nesnelere ezeli-edebe ilk örnekleri veya örüntüleridir.

İdealar nerede varolur? İdeaların varolduğu bir yer düşünmek doğru değildir; çünkü onlar maddi olmayan gerçekliklerdir. Maddi olmayan ezeli-edebe gerçeklikler olarak idealar kendilerinde ve kendi başlarında varolurlar; onlar dolayısıyla ne zaman ne mekanda bir yer işgal etmezler. Onların duyusal veya somut şeylerden ayrı bir varoluşa sahip olmaları gerçekte onların bağımsız bir varoluşa sahip oldukları anlamına gelir.

Başka bir deyişle, zaman ve mekan içindeki fenomenlerin veya duyusal dünyadaki görüşlerin bağımlı bir varoluşa sahip oldukları yerde. İdealar bağımsız bir varoluşa sahiptirler. Onlar varoluşlarını fenomenlere borçlu olmadıkları gibi, kendilerinden pay alan fenomenleri tek bir tanesi varolmasa da varlıklarını sürdürürler.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

İDEALARIN ÖZELLİKLERİ

1 İdealar aynı türdeki varlıkların ortak adıdır.

2 İdealar değişmezler

3 İdealar ezeli ve ebedidirler

4 Ne varlığa gelir ne de yok olup giderler

5 İdealar yaratılan ilk örneklerdir.

6 İdealar maddi değildir. zaman ve mekanda yer işgal etmezler.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Kedi” sözcüğünü ele alalım : Dünya da “kedi” tarifimize uyan bir çok hayvan olduğunu hepimiz kabul ederiz. Aslında bu sözcükle neyi kastediyoruz? Doğrusu, her özel kediden ayrı bir şeyi... Bir hayvan, tüm kedilere özgü olan genel yapıyı taşıdığı için kedidir ama “kedi” sözcüğünün anlattığı şey herhangi bir kedi değil “evrensel”, yani “tümel” kedidir. İşte bu sanal kedi herhangi bir kedi doğduğunda doğmaz, ölünce de ölmez, uzayda veya zamanda bir yer kaplamaz. İşte İdealar Kuramının mantığı ilgilendiren yönü budur.

Platon göre “kedi sözcüğü” belirli ideal bir kediyi, Tanrının yarattığı tek bir kediyi dile getirir. Çevremizde gördüğümüz canlı olan kediler ideal kediyle ortak bir yapıya sahiptirler, fakat az ya da çok eksiktir bu ortaklıkları. Bu türden çok kedi vardır ama sadece ideal kedi gerçektir, tek tek kedilerse görüntüsel.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

İdealar Kuramı

İdealar Dünyası

- ✿ Varlıkların ilk örnekleridir.
- ✿ Öncesiz ve sonrasızlardır.
- ✿ Değişmezler.
- ✿ Gerçektirler.
- ✿ Akılla kavranırlar.

Görünümler (fenomenler) Dünyası

- ✿ Kopyadılar (gölge).
- ✿ Değişirler.
- ✿ Aldatıcıdırılar.
- ✿ Gerçek değildir.
- ✿ Duyularla kavranırlar.

İdealar Evreni

Fenomenler/Görünümler/Nesneler evreni

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

● Platon ve İdealar ●

- İdealar evreninde, başta “iyi ideası” olmak üzere “güzellik ideası, adalet ideası, at ideası, ağaç ideası, ev ideası, insan ideası, üçgen ideası, daire ideası” gibi duyular dünyasındaki her şeyin aslı bulunur. Platon’a göre, mutlak varlık, duyularla algılanan nesnelere dünyasında değil, akılla kavranan idealar dünyasındadır.
- Gördüğümüz şu ağaç, masa, ev, insan, çiçek, köpek gerçek varlıklar değildir. Bunlar, sürekli değişir, oluş ve bozulma tabidir, ezeli ve ebedi değildir. Buna karşın at ideası, insan ideası, iyi ideası, değişmez, ezeli ve ebedidir; oluş ve bozulma tabii olmayan mutlak varlıklardır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

MSÜ-2019

?

?

Bu parçadaki "daire formu"na
Platon ne ad verir?

- A) Episteme B) Doxa C) Dogma
D) İdea E) Fenomen

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Platon'un Mağarası

Bir mağara düşünün. Mahkûmlar, yüzleri mağaranın arka duvarına dönük zincirlenmiş. Ömürleri boyunca orada tutulmuşlar ve başları, duvar dışında hiçbir şey göremeyecek şekilde sabitlenmiş. Arkalarında bir ateş yanmakta ve sırtlarıyla ateş arasında bir yol var. Bu yolda yürüyen insanların gölgeleri mağaranın duvarına vurur; gelip geçenlerden bazıları ellerinde birtakım nesnelere taşırlar ve bu nesnelere gölgeleri de duvara yansır. Mağaranın içindeki mahkûmlar her zaman yalnızca gölgeleri görür. Gölgelerin gerçek şeyler olduklarına inanırlar, ama aslında gerçek şeyleri hiç görmezler. Şimdi bu mağaradakilerden bir tanesinin bu esaretten kurtulduğunu düşünelim. Bunu öncelikle duvardaki gölgelerin nereden geldiğini kendi kendine sormaya başlayarak, sonunda da zincirlerini kopararak başarır. Arkasını dönüp duvarın üzerinde tutulan cisimleri görünce ,ilkin bu çok güçlü ışıktan gözleri kamaşır. Gördüğü keskin hatlı cisimlerden de gözleri kamaşır, çünkü o ana dek yalnızca cisimlerin gölgelerini görmüştür.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

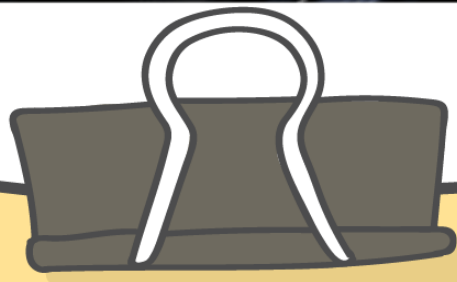

Hayatında ilk kez renkleri ve keskin hatları görmektedir. Gerçek hayvanları ve çiçekleri de görür. Mağaradaki cisimlerin bunların kötü birer kopyasından başka bir şey olmadığını anlar. Ancak şimdi kendisine ve tüm bu hayvanların ve çiçeklerin nerden geldiğini soracaktır. O zaman gökyüzündeki Güneşe bakıp ,mağarada gölgeleri görmesini sağlayan şeyin yanan ateş olması gibi, doğadaki tüm çiçeklere, hayvanlara hayat veren şeyin de Güneş olduğunu anlayacaktır. Şimdi, halinden son derece memnun olan mağara adamı, doğaya koşup yeni kazandığı özgürlüğün tadını çıkarabilir. Ancak o, hala mağarada olanları düşünüp geriye döner. Döner dönmez diğer mağara adamlarını , duvarlarda gördükleri gölgelerin gerçek şeylerin yalnızca birer benzetmesi olduğuna ikna etmeye çalışır. Ama ona kimse inanmaz. Duvarı gösterip gördükleri şeylerin varolan şeyler olduklarını söylerler. Sonunda onu bir güzel döverler.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Platon'un mağara benzetmesi ile bize anlattıkları

- ✓ Bu benzetmede; mağara bu dünyayı, içinde yaşadığımız toplumu; mağaraya zincirlenmiş insanlar, toplumun parçası olan, bireyselleşmemiş kişileri temsil eder.
- ✓ Zincir; toplum içerisinde bireyi sınırlayan kalıpları, dogmaları, duyu organlarının verilerini simgeler.
- ✓ Gölgeleler, toplum tarafından belirlenen ve benimsenen sorgulanmamış ön yargılar, duyu verileridir.
- ✓ Mağaradakiler, ışığın duvara yansıttığı gölgeleri görmekte, bununla yetinmekte ve tüm hayatlarını böyle geçirmektedirler.
- ✓ Zincirlerini kıranlar, aydın insanlardır. Onlar kendi yolunu akıllarıyla bulanlardır. İşte filozof da, aklı ile kendini zincirlerden kurtararak, büyük bir cesaretle toplumsal kalıpları aşip gerçeği, hayatın anlamını, hakikati bulmuştur.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

ÇIKMIŞ SORULAR

TYT-2019

?

?

SORU

Bu parçada betimlenen mağara metaforundan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

PARÇA

Parçada-mağara benzetmesinden bahsedilmiş

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Gerçek varlık
idealardır ve idea
her şeyin özüdür.

Fenomenler dünyasında
varolan herşey
idealaların birer
yansımasıdır.

Varlık görüşü
idealar kuramına
dayanır.

PLATON'UN VARLIK ANLAYIŞI

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

PLATON'UN BİLGİ GÖRÜŞÜ

Bilgilerimiz
doğustandır.

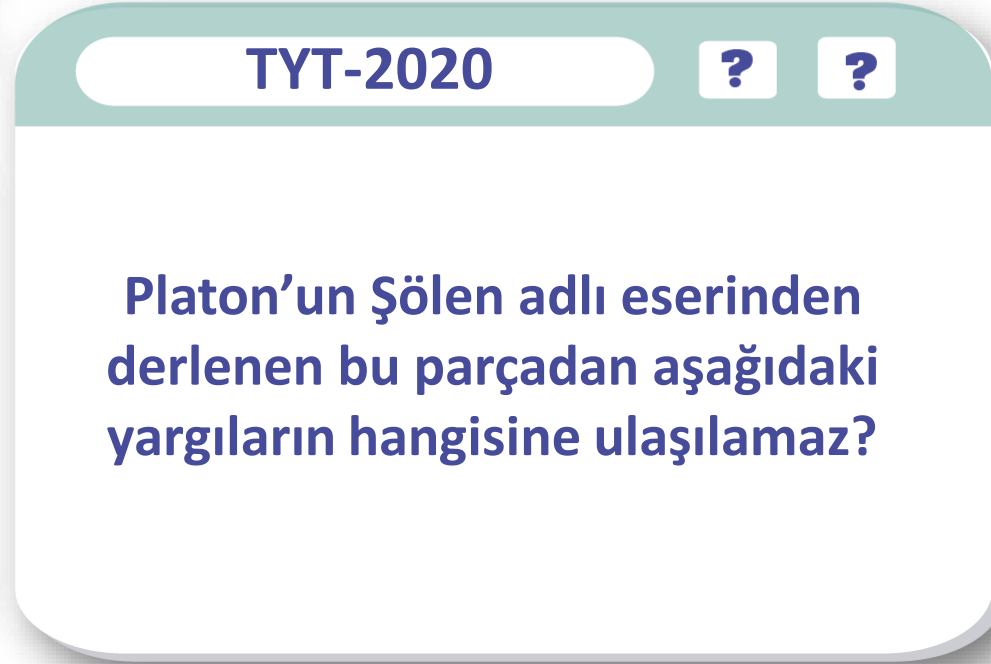
Bilginin kaynağı
akıldır.

Fenomenler
yanıltıcıdır.
gerçek bilgiye
ulaştırmazlar.

Doğru bilgi
idealar dünyasının
bilgisidir.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

PLATON'UN SANAT GÖRÜŞÜ

Sanat doğanın taklididir. Doğa ise doğanın taklididir. o halde sanat taldilin taklididir.

Örneğin, bir at, at ideasının kopyası; at resmi de at ideasının kopyasının kopyasıdır.

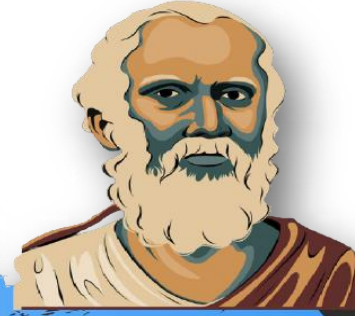
Güzel olan bir şey güzel ideasından ne kadar pay alırsa o kadar güzel olur.

“istersen bir ayna al eline, dort bir yana tut. bir anda yaptın gitti Güneşi, yıldızları ve bütün canlıları.”

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

PLATON'UN AHLAK GÖRÜŞÜ

“

Platon göre ahlaki yaşamın amacı mutluluktur. mutluluğa ulaşmanın yolu iyi ideası ile gerçekleşir. Bir eylem iyi ideasına uygun olduğu oranda iyi olur.

Platon'a göre nesnel dünyasında mutlak olarak iyi bulunmaz. çünkü kişiden kişiye değişkenlik gösterir. yapılması gereken şey herkesin idealar dünyasına yönelmesi ve eylemlerini iyi ideasına uydurmasıdır.

İyi ideasını Tanrı ile özdeşleştirir. Cesaret, bilgelik, ölçülülük, adalet gibi erdemler değişmez, ezeli-ebedi, mutlak ve insandan bağımsız olarak varolan iyi ideası cinsindedir.

Kısacası Platon ahlakın kaynağını idealar dünyasında görür ve evrensel ahlak yasasının varlığını kabul eder.

”

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

PLATON'UN SIYASET GÖRÜŞÜ

- Platon'a göre devletin doğuş nedeni insan doğasıdır. Devlet doğal bir kurumdur. hatta devlet insan arasındaki fark insanın küçük organizma devletin de büyük organizma olmasıdır.
- Devlet, insanın kendi kendisine yetememesi, gereksinimlerinin gidermek için başkasına ihtiyaç duyması, güvenlik ihtiyacı sebebiyle varolmuştur.
- Platon ideal devlet ütopyasında toplumu üç sınıfa ayırır bunlarında insanda varolan üç yetiye karşılık geldiğini belirtir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

DEVLET

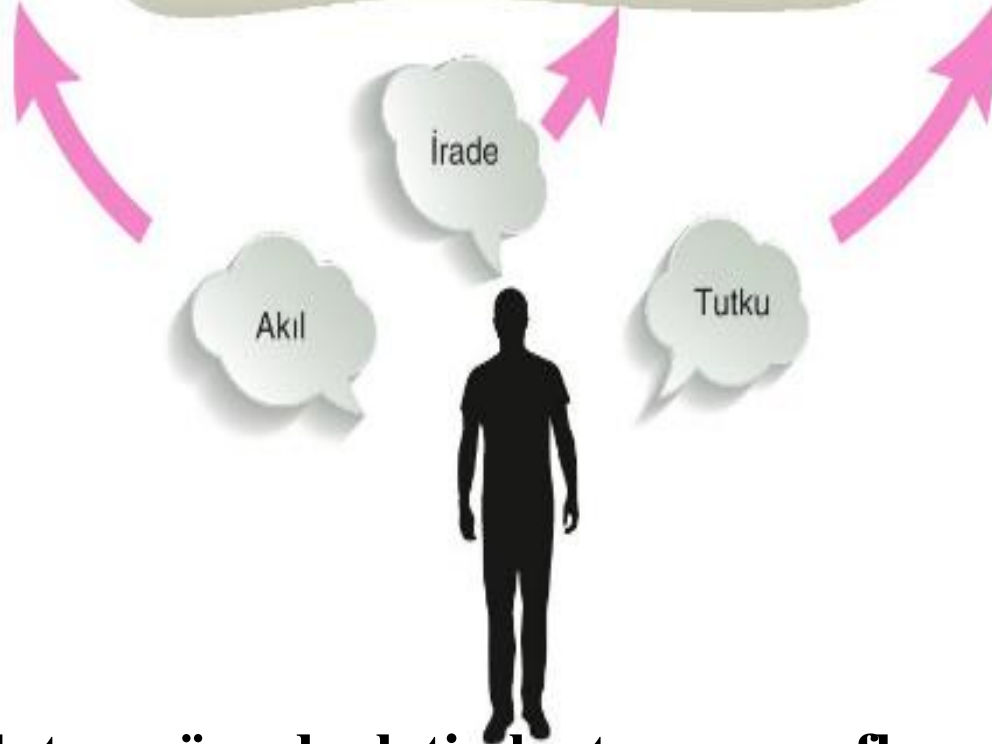
Yönetici

Bekçi

Zanaatkâr

Platon göre devleti oluşturan sınıflar

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

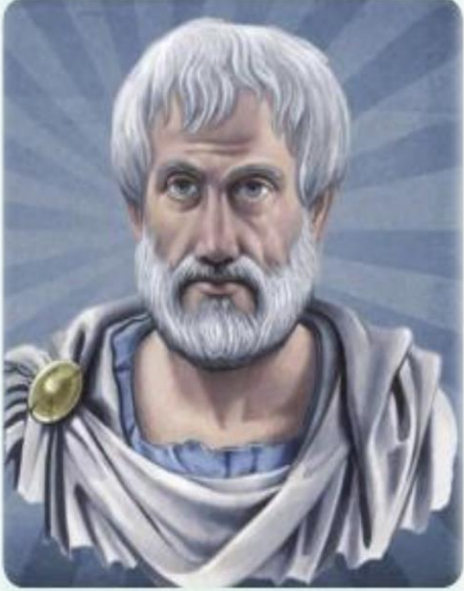

**ARİSTOTELES'İN
HAYATI VE
FELSEFESİ**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Aristoteles

❖ Aristoteles Platonun öğrencidir. Büyük İskender'e 5 yıl öğretmenlik yapmış, İskender'in Asya seferine çıkması üzerine de Atina'ya gidip burada kendi okulunu kurdu. Okul, Apollon Lykeios'a adanmış olduğu için Lykeion adını almıştır. Aristoteles, felsefi konuşma ve tartışmaları, Platon gibi oturarak değil de bir yukarı bir aşağı gezinerek yaptığı için, bu okula Peripatos (Gezinenler) adı da verilir. Bu okulunda başında 12 yıl kalmıştır.

❖ İskender'in ölümünden sonra Atina'da Makedonya'ya karşı kıyılamalar başlayınca, Makedonya sarayı ile olan yakın ilgileri dolayısıyla güç durumda kaldı. Nitekim hemen dinsizlikle suçlandırılmış, Sokrates'in başına gelene uğramamak için, Khalkis'e gitmiş, burada bir yıl sonra bir mide hastalığından 62 yaşında iken ölmüştür

❖ Görüşleriyle batı dünyasında yaklaşık bin yıl etkili olan Aristoteles, felsefe, fizik, metafizik, zooloji, mantık estetik, etik ve siyaset alanında çok önemli eserler veren büyük bir filozof ve bilim adamıdır.

❖ İslam dünyasında Muallim-i evvel unvanına bilinir. Aristoteles soyut düşünceden önce gözlem ve deneyden başlayan bir felsefe yaklaşımının kurucusudur.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

ARİSTOTELES'İN VARLIK GÖRÜŞÜ

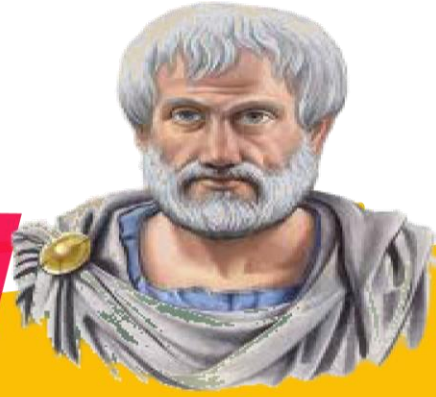

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

ARISTOTELES'İN VARLIK ANLAYIŞI

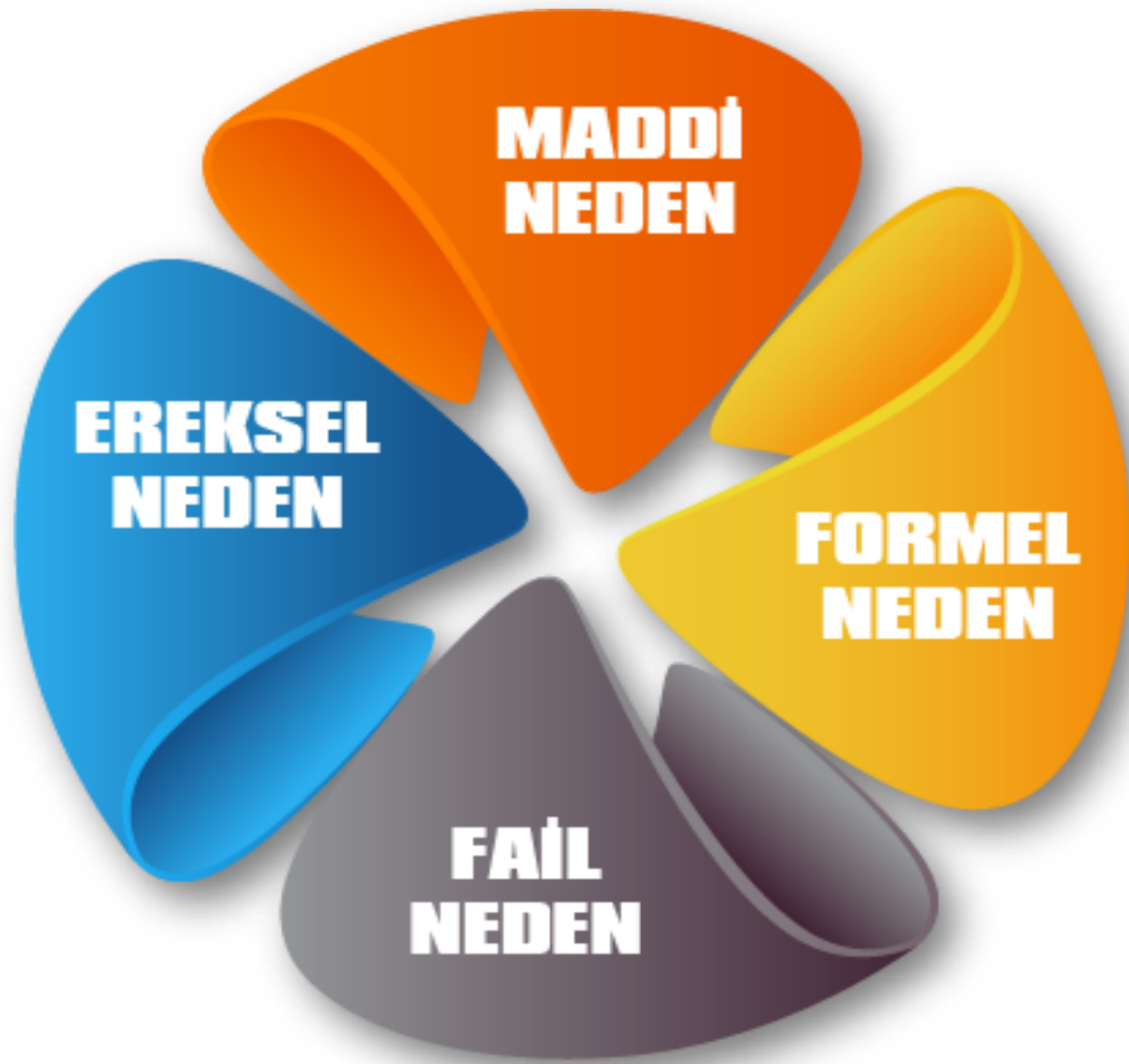

- Aristoteles, öğretmeni platon gibi varlıkların ideal yanını kabul etmekle birlikte onun birbirinden bağımsız iki ayrı evren anlayışını reddetmiştir.
- idea kavramı yerine form kavramını kullanır. ve bu form platonun düşündüğü gibi yaşadığımız dünyanın dışında değil, içinde yer alır. idea/form, somut varlıkların dışında ayrı bir dünyada değildir. Her nesnesinin ideası kendi içindedir.
- Aristoteles göre gerçekte varolanlar tek tek şeylerdir; insan, masa, yoldaki araba gibi. Yani bu dünyadaki varlıklar gölge değil gerçektir.
- Madde ve form bir aradadır. Formsuz bir madde düşünülemez. Madde bir olanaştır, form bu olanağın gerçekleşmesini sağlar. Meşe tohumu meşe ağacına dönüşme potansiyelini kendi içinde taşır.
- Aristoteles, varlıktaki değişimi, oluşumu dört neden öğretisiyle açıklar. Bunlar: Maddi,Formel,Fail ve Ereksel nedendir.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

DÖRT NEDEN

MADDİ NEDEN

Bir şeyin hangi maddeden kaynaklı olduğunu gösteren nedendir.

FORMEL NEDEN

Bir şeyin biçimsel nedenidir.

FAİL NEDEN

Maddenin biçim kazanmasını sağlayan nedendir.

EREKSEL NEDEN

Bir maddenin biçim kazanmasında son olarak bir de amaç bulunmalıdır ve ereksel neden işte bu amacı gösteren nedendir.

AHŞAP MASA

Maddi neden

Formel neden

Fail neden

Ereksel neden

Kereste

Masanın kerestesi maddi nedendir.

Masa

Masanın biçimi formel nedendir.

Marangoz

Masayı yapan usta fail nedendir.

Yemek masası

Masanın yemek masası olarak yapılması ereksel nedenidir.

Aristoteles'e Göre Varlığın 4 Temel Nedeni

AYT-2020

?

?

Bu parçada heykeltraş, Ayşe'nin sorularından hareketle Aristoteles'in hangi düşüncesine gönderme yapmaktadır?

E) Dört neden görüşüne

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

ARISTOTELES'İN BİLGİ ANLAYIŞI

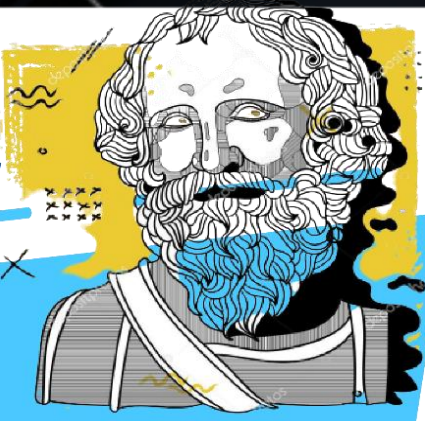
- * İnsan dünyaya bilgiyle değil, bilgi edinme yetisiyle gelir. Akıl bilginin taşıyıcısı değil bilgi üreticisidir. Bilgi akılla elde edilir. Ve iki tür akıl vardır. pasif ve aktif akıl. Pasif akıl duyuları saptayarak bilginin içerini malzemesini sağlar, aktif akıl ise duyuları, hammaddeyi işler bilgiyi oluşturur.
- * Ona göre bilgi edinmenin yolu tek tek varlıkları bilmektir. Ağaç kavramıyla değil tek tek ağaçlarla ilgilenilmelidir.
- * Tekilin bilgisi tümele dayanmalıdır. Algılanan tek tek şeyler tümele dayanmalıdır. Örneğin meyve kavramını bilmiyorsak gördüğümüz şeyin elma olduğunu bilemeyiz(tümdengelim)

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

ARISTOTELES'İN AHLAK ANLAYIŞI

- * Aristoteles'e göre ahlaki eylemin amacı mutluluktur. Mutluluk ise akla uygun erdemli yaşamdır. İki tür erdem vardır. düşünce ve karakter erdemleri. Düşünce erdemleri eğitimle, karakter erdemleri de alışkanlıkla elde edilir.
- * Aristoteles'e göre erdemli olmanın temeli ölçülülüktür.(altın orta) çünkü insan eylemlerindeki aşırılık ve eksiklik insanı mutsuz eder. İnsan aklıyla iki uç arasındaki orta yolu bulmalıdır.
- * Örneğin; korkaklık ve gözü karalık uç noktalardır ve kötüdür. Orta yolu cesarettir. Yine savurganlık ve cimrilik uç şeylerdir. Ortası cömertliktir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

TYT-2021

?

?

Bu parçada Aristoteles'in erdem anlayışındaki hangi kavram üzerinde durulmaktadır?

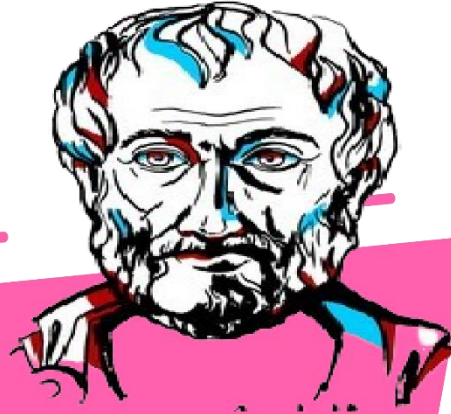
D) Altın orta

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

ARISTOTELES'İN SANAT ANLAYIŞI

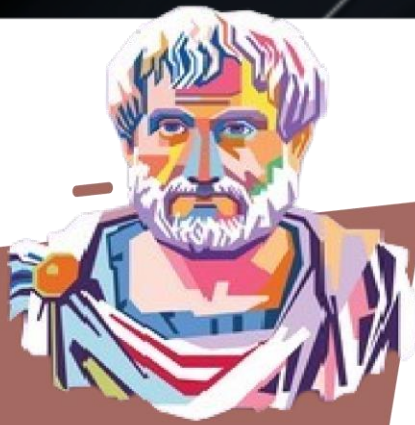
- * Aristoteles'e göre güzellik matematiksel olarak belirlenebilir. Güzelin formları düzen, oran, sınırlılıktır. Ahlak görüşünde olduğu gibi sanatta aşırı uçlardan kaçınır ve orta yol anlayışını sergiler. (lllk)
- * Aristoteles'e göre sanat taklittir. Ancak en güzeli yakalamak için olduğu gibi taklit etmek yerine bir takım düzenlemeler yapabiliriz orantısızlıkları düzeltmek gibi.
- * Aristoteles'e göre sanatın ahlaki bir amacı vardır. Bu amaç insanlara bir takım duyguları yoğun yaŐatıp ruhun onlardan arınmasını sağlamaktadır. Aristoteles de sanat; taklit baŐlar ve arınma son bulur.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

ARISTOTELES'İN SİYASET ANLAYIŞI

- * Aristoteles'e göre Devlet doğanın devamıdır. Ona göre devlet doğal bir kurumdur. Çünkü insanın topluluk içinde, devlet düzeninde yaşama eğilimi vardır.
- * Aristoteles göre iyi hayata ancak iyi düzenlenmiş bir toplum düzeninde erişilebilir. İnsan potansiyelini ancak toplum yada devlet içinde geliştirebilir.
- * Devlet insanı ahlaki bakımından olgunlaştırmalıdır. İnsanlar doğaları gereği politik hayvanlardır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

PLATON VE ARİSTOTELES'İN FELSEFİ GÖRÜŞLERİNİN ÖZETİ

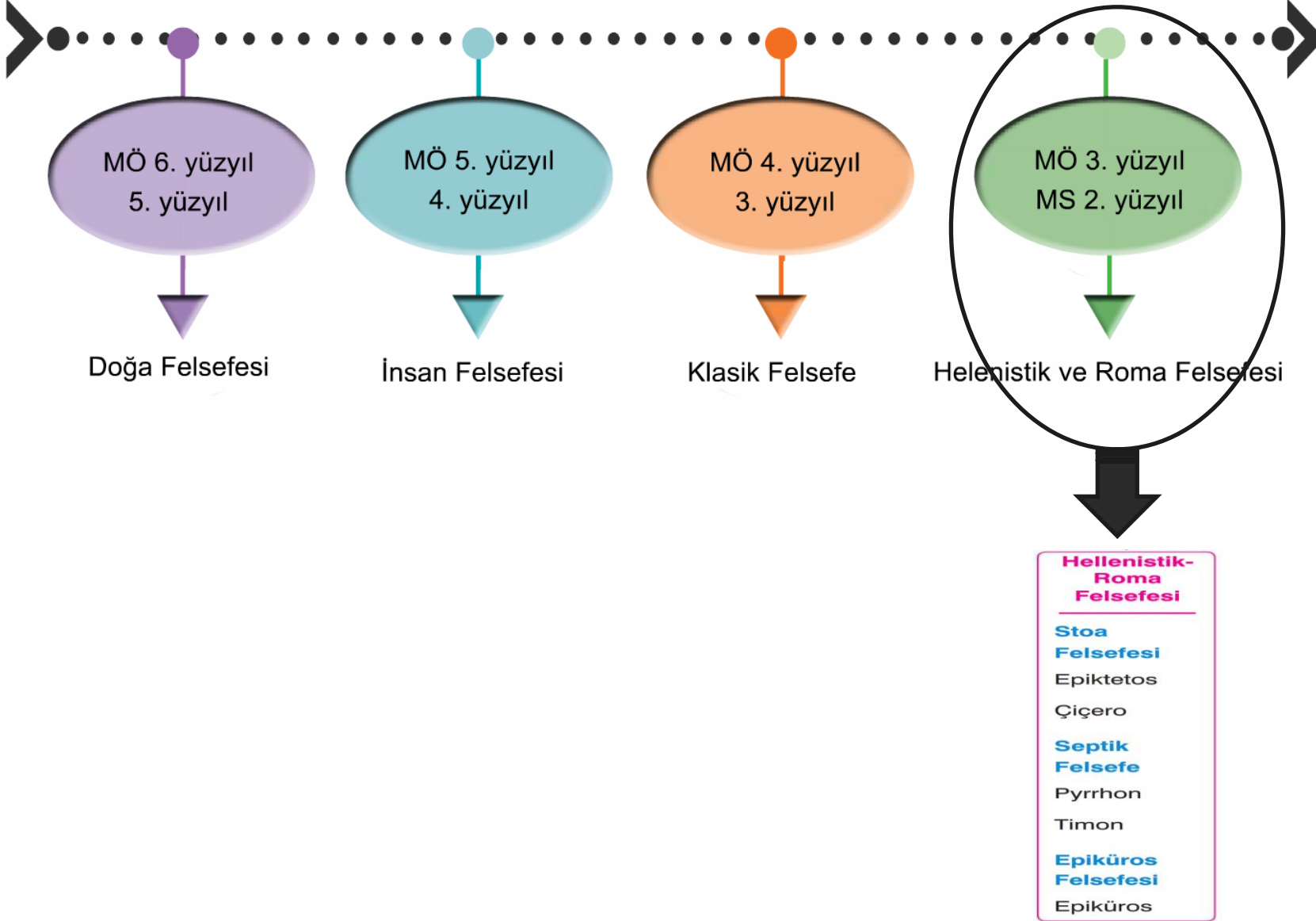

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

MÖ.6. YÜZYIL-MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ(İLKÇAĞ)

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

HELENİSTİK VE ROMA FELSEFESİ

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

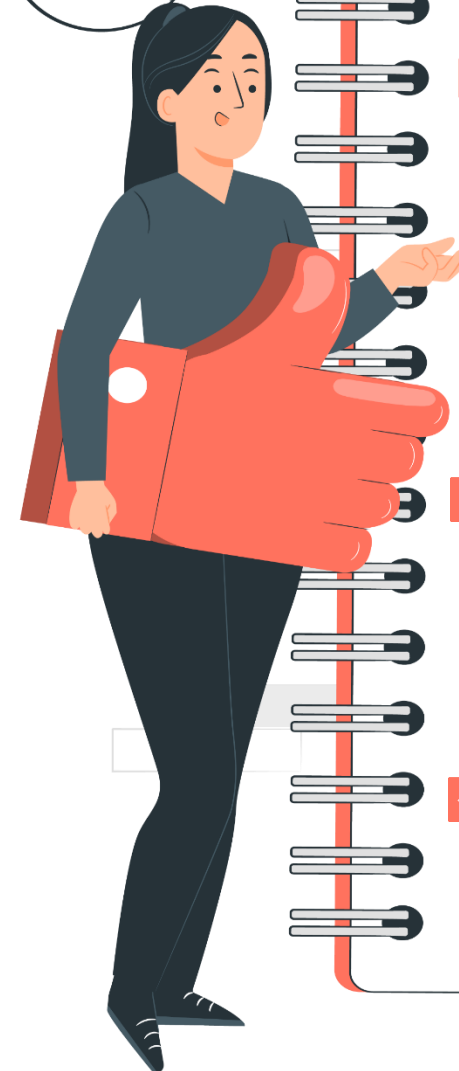

- ❖ **Helenistik felsefe, Makedonya kralı büyük İskender'in yunan ordularını bozguna uğrattığı şehir devletlerini ortadan kaldırdıktan sonra doğuya gerçekleştirdiği seferler sonucunda, helen(yunan) kültürü ile doğu kültürünün teması sonucunda ortaya çıkan bir felsefedir.**
- ❖ **Helenistik felsefe, yunan kültür ve düşüncesi ile doğunun dini düşüncelerinin karışıp birleşmesinde oluşan bir felsefedir.**

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

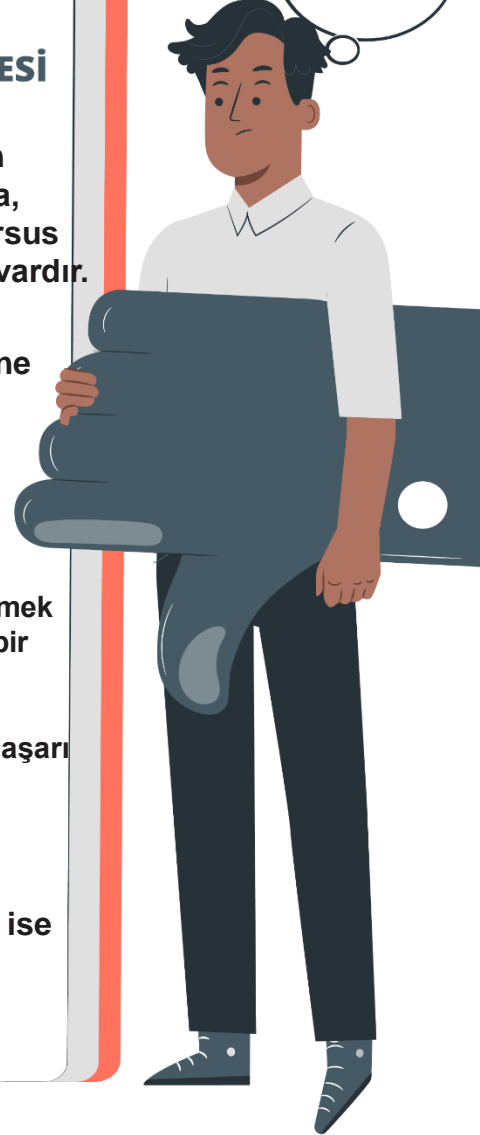

HELEN FELSEFESİ

- ✓ Helen felsefesinin merkezi Yunanistan'dır.
- ✓ Helen felsefesi, dine ve mitolojiye bir tepki olarak ortaya çıkmışken
- ✓ Helen felsefesinin amacı bilmek için bilmektir, doğrudan pratik bir amacı yoktur. Kuramsal (teorik) çalışmalar ortaya koymuşlardır.
- ✓ Helen felsefesi felsefenin her konusuyla (varlık, bilgi, ahlak, sanat, siyaset, din) ilgilidir.

HELENİSTİK FELSEFESİ

- ✗ Helenistik felsefenin İskenderiye, Antakya, Roma, Bergama, Tarsus gibi birçok merkezi vardır.
- ✗ Helenistik felsefe dine yaklaşmıştır.
- ✗ Helenistik felsefede, felsefe, bilmek için bilmek değil pratik ve teknik bir amaç için önemlidir. Kuramsal (teorik) çalışmalarda pek bir başarı gösterememişlerdir.
- ✗ Helenistik felsefede ise temel konu ahlaktır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

FELSEFİ OKULLAR

1

STOACILIK

3

EPIKÜROŞÇULUK

2

SEPTİKLER

4

YENİ
PLATONCULUK

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

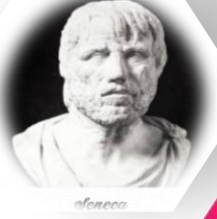
STOA FELSEFESİ

Stoacılık MÖ 300
Yıllarında Atina'da
Kıbrıslı Zenon Tarafından
Kurulan Bir Felsefe
Okuludur.

İsmi Zenon Ders
Verdiği Pazar Yerinde
Yer Alan Sütunlu
Direklerden,
Revaklardan Alır.

FELSEFE

TYT-AYT KAMPI

Seneca

Zeno

Marcus Aurelius

Epictetus

- ❖ Stoacılığın temel kavramları akıl (logos) ve doğadır(fizik). Onlara göre, doğa bütün olarak logos tarafından düzenlenmiştir.
- ❖ Stoacılar için dünya, bir amaca göre düzenlenmiş rasyonel bir sistemdir. İnsan da bu sistemin bir parçası olarak bu düzene uygun hareket ettiğinde mutlu olabilir. Bu da, aklın yönetimi ve denetimi altına girmekle mümkündür. Erdemli olmak için insan, kendi aklını evrensel akla tâbi kılmalı, kendini doğanın bir parçası olarak bilip doğaya ve akla uygun yaşamalıdır.
- ❖ Bütün insanlar evrensel bir düzenin parçasıdır. Tanrının çocuklarıdır, kardeşlerdir. İnsanlar arasında ulusal, sınıfsal, ırksal vb. hiçbir ayırım doğal değildir. Tüm insanlar eşittir. Bunun örneği de üyeleri arasında Epiktetos gibi bir köle ile roma imparatoru :Marcus Aurelius'un olmasıdır.
- ❖ Doğada bir zorunluluk vardır. rastlantıya yer yoktur. İnsan kaderini kabul etmeli şikayet etmemeli. Şikayet etmesi bir meşe ağacının neden benim meyvelerim palamut ta başka bir meyve değil demesine benzer. Kader de ölüm kaçınılmazdır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Stoacı görüşe göre, insan dünya sahnesinde yalnızca bir oyuncudur. Oynadığı rolü seçemez, oyuna müdahale edemez. Her insanın bu sahne içinde ne yapacağını evrensel akıl belirler. Kişinin kontrol edebileceği tek bir şey vardır; kendi tavırları ve tutkuları. İnsan kendisine ne rol verilmişse onunla yetinmeli; sahip olamayacağı şeyler için açlık ve kıskançlık duymamalıdır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

STOA FELSEFESİNİN TEMEL İLKELERİ

1

İnsanlar arasında eşitlik ve kardeşlik doğaya uygun yaşamakla sağlanır.

2

Bilge kişi tutkudan kaçınabilmeli ona karşı duyarsız olabilmelidir.

3

Kişi elinde olanı bilmeli ona göre davramalıdır.

4

insanın kendisine bırakılmış küçük bir alanı dışında karşı konulamaz bir yazgısı vardır.

5

Dışarıdaki olayları kontrole edemeyiz ve mutluluğumuzu bu olaylara bağlamamalıyız.

Mutsuzluğunun ana nedeni, mantık yerine hislerimize ve içgüdülerimize anlık yenilgilerdir.

6

Doğadan gelen her şeye boyun eğmeli, insandan gelen herşeye karşı konmalıdır.

7

Etrafımızdaki dünyayı anlamak için aklımızı kullanmalı, tabiatın planında kendimize düşen görevi yapmalıyız.

8

En yüce iyilik erdemli olmak için çaba göstermektir.

9

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

SEPTİKLER

(SÜPHECİLER)

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

SEPTİKLER

- ❖ Genel geçer ve kesin doğru bilginin olanaksız olduğunu savunan Septikler her tür bilgi savını kuşkuyla karşılarlar.
- ❖ Septisizm dünyanın algı yada akıl yoluyla bilinebileceği fikrini reddederek, dış dünyanın bilgisinin olanaksız olduğunu savunur.
- ❖ Duyu bilgisinin yanıltıcı, aklın da yetersiz olduğu bu yüzden insanın yalnızca görünüşü bilebileceğini ve bununda gerçekliğin bilgisi olmadığını savunurlar.
- ❖ Dünya karşısında alınabilecek tek tavır kesin yargılardan kaçınmak ve yargıyı askıya almaktır.
- ❖ Septiklere göre neyin iyi neyin kötü olduğunu bilemez. O yüzden yargıda bulunmaktan kaçınmalı.
- ❖ Temsilcileri Pyrrhon, Timon, Arkhesilaos
- ❖ Karneades

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

- ❖ Pyrrhon göre ne bir şey doğrudur ne de yanlıştır. Ne iyidir ne de kötüdür. Çünkü duyular ve akıl bize nesnelere olduğu gibi değil göründükleri gibi yansıtırlar.
- ❖ Duyuların bizi yanılttığına örnek çay kaşığının suya kırık görünmesi. Akılda bizi yanıltır örneğin bir konu aynı derece haklı olan iki farklı savın olması gibi.
- ❖ Pyrrhon bu yüzden yargıda bulunmamız gerektiğini söyler. İnsanın yargıdan kaçınması onu ruh sükunetine, mutluluğa götürür.
- ❖ Pyrrhon öğrencisi timon hocası gibi ne duyulara nede akla güvenir.

Pyrrhon

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Timon; Pyrrhon'un öğrencisidir. Hocasının öğretisini üç soruda toplamış ve kendi felsefesini de üç sözcükte özetlemiştir:

1. SORU

Nesnelerin yapısı nedir?

CEVAP

Kavranamaz

2. SORU

Nesnelerin karşısında durumumuz ne olmalıdır?

CEVAP

Yargıdan kaçınmak (Epokhe)

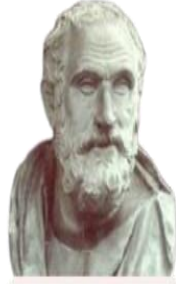
3. SORU

Nesneler karşısında doğru bir duruştan ne kazanırız?

CEVAP

En yüksek mutluluğu (ataraxia)

Karneades

"Doğru için elimizde güvenilir bir ölçüt yok, bütün bilgilerimiz yalnızca olasılık değerindedir."

Arkesilaus

"Doğru dediğimiz bilgiler gerçekten doğru değil, doğruya benzer bilgilerdir."

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

"Kesin bir şey söyleyemem."

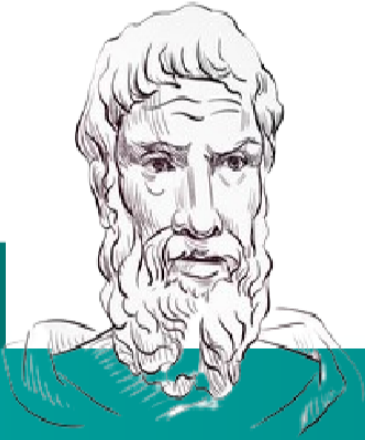
"Böyle ya da şöyle olduğunu söyleyemem."

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

EPİKÜROSÇULUK

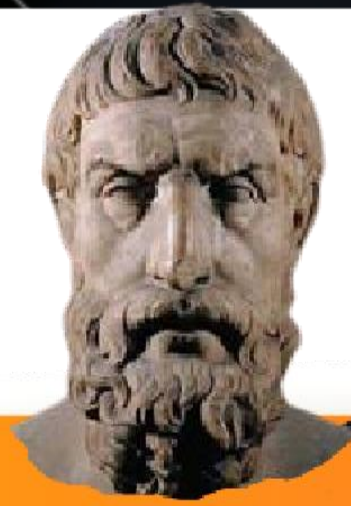
- ❖ Bu okul Epiküros'un görüşleri temelinde kurulmuş bir okuldur. Okulunun ismi kepostur.(bahçe anlamına gelir. Okul, öğrencilerin aldığı bahçeli bir evde kurulmuştur.)
- ❖ Epiküros felsefesini acı ve haz üzerine inşa etmiştir. Ona göre yapılması gereken şey acıdan uzaklaşmak ve hazza yaklaşımdır. Peki bu her tür haz mıdır? Anlık duyuşal zevkler midir? Değildir. Çünkü ona göre hazlar ikiye ayrılır. Bedensel ve manevi hazlar. Bedensel hazlar kısa süreli mutluluk verse de tam anlamıyla insanı mutlu etmez hatta bazen insana uzun süreli acılar verebilir. O halde bedensel hazların değil manevi hazların peşinden gitmeliyiz.
- ❖ Epiküros'a göre insanın aradığı nihai haz, sakinlik ve huzurdur. Bu huzur hali, arzuları aza indirgeyerek, nafie korkuları yenerek, yüksek kalıcılık düzeyine sahip zihinsel zevklere dönerek elde edilebilir.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

EPIKÜROS

- ❖ Epiküros'a göre insanı bu yaşamda mutsuz eden üç şey vardır: ölüm, kader ve tanrılar. İnsan bunlardan korkmamalıdır çünkü tanrılar insanı kendi hallerine bırakmışlardır, ölümden de korkmamak gerekir çünkü biz yaşarken ölüm yoktur. Ölüm geldiğinde de biz yokuz. Kadere gelince evren atomların rastgele birleşmesinden oluştuğu için kader de yoktur.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

YENİ PLATONCULUK

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

YENİ PLATONCULUK

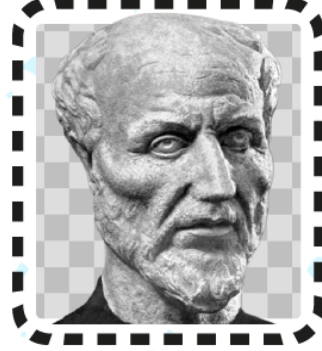
- ❖ Yeni Platonculuk, dinsel yönleri bulunan bir felsefe akımıdır. İskenderiye okulu olarak bilinir. Bu akımın temelinde platonun görüşleri yer almakla birlikte Aristoteles, Pythagorasçılar, stoacılar ve kendinden önceki felsefe öğretiler sentezlenmiştir.
- ❖ Yeni Platonculuk, Felsefenin dinselleştirildiği ve tanrı kavramını ön plana çıkıdığı bir dönemdir. Hristiyan ortaçağ felsefesiyle İslam felsefesini görüşleriyle etkilemiştir.
- ❖ Yeni Platonculuğa göre insan ruh ve bedenden meydana gelmiştir. İnsan bedeni ruh için bir hapisanedir. Beden içine giren ruh kendine yabancılaşır. Ruhun amacı bu bedenden kurtulmak, yabancılaşmaya son vermektir. Ruh, bu evrende yapıp ettikleri ile sonraki yaşamı belirler. Erdemsiz bir yaşam ruhun ölümden sonra daha aşağı bir canlının gövdesine girmesine neden olur. Ruhun kurtuluşu maddeyle değil tanrı ile birleşmeyle mümkün olacaktır.
- ❖ Akımın en önemli temsilcisi plotinos bir bedende olmaktan utanıyorum der.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

“

PLOTİNOS

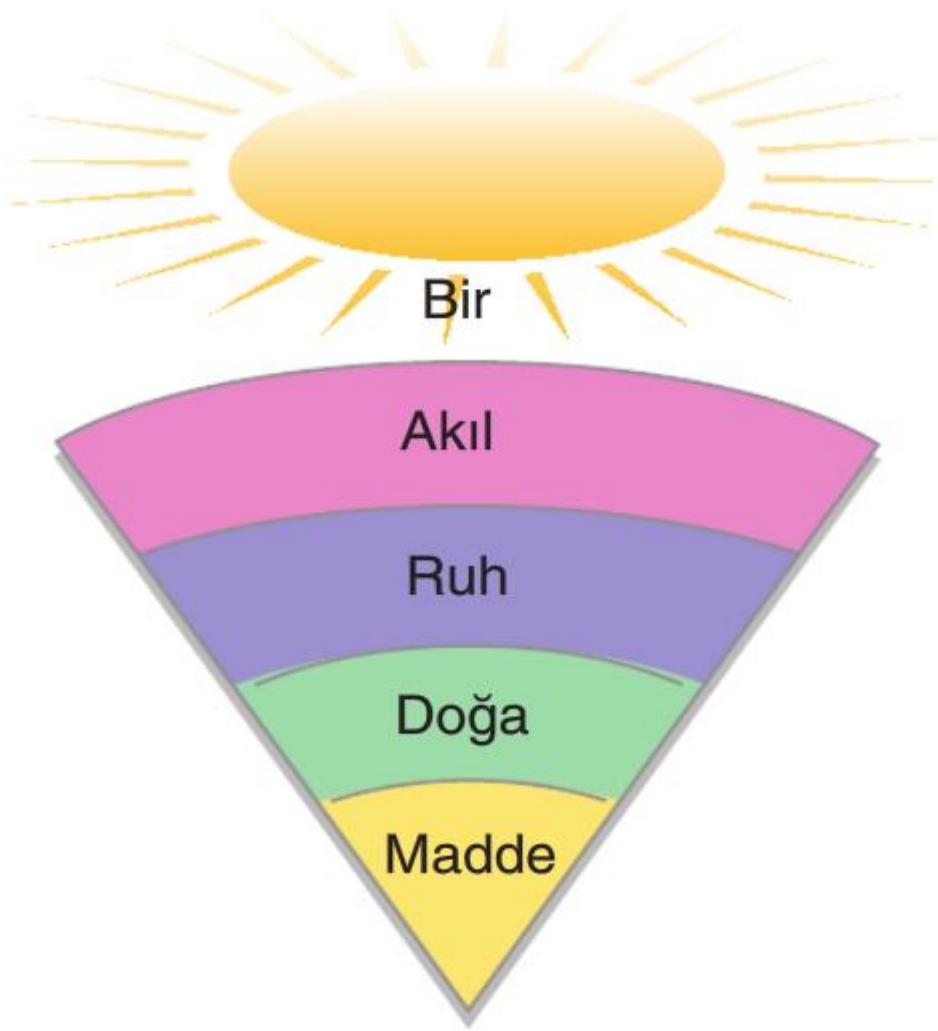
❖ Plotinos, platon gibi aklın duyulardan, soyut dünyanın da somut dünyadan üstün olduğunu iddia eder.

❖ Plotinos, evren ve varlığı «BİR» kavramı ile açıklar. Ona göre «Bir» tanrıdır. Evren her zaman her yerde olan aşkın «Bir»in taşmasıyla oluşmuştur(Sudur Kuramı). «Bir» yani tanrı idealar dünyasını var kılmış, idealar dünyasında bedenli ve bedensiz ruhların oluşmasını sağlamıştır. Evrende var olan her şey «BİR»den gelmekte, ona benzemeyi istemekte ve nihayetinde ona dönmektedir.

❖ Plotinos göre tüm varlık Tanrı'nın kendi başına taşarak akmasının, Tanrıdan maddeye doğru uzaklaştıkça sönükleyen bir ışımadır. Madde «BİR» in ışığının ulaşmama halidir. Bu ışımının bir sırası vardır. sırasıyla akıl, ruh, doğa, madde yer alır.

”

FELSEFE**TYT-AYT
KAMPI**

- İnsan düşünme ve disiplin aracıyla bu hiyerarşide yukarı çıkmayı arzuluyordu.
- Plotinos "Bir"le birleşmenin coşkusunu yaşadığını iddia etmişti.

FELSEFE GRUBU

TYT-AYT
KONU ANLATIM VE
SORU ÇÖZÜMLERİ

FELSEFE

PSİKOLOJİ

SOSYOLOJİ

MANTIK

